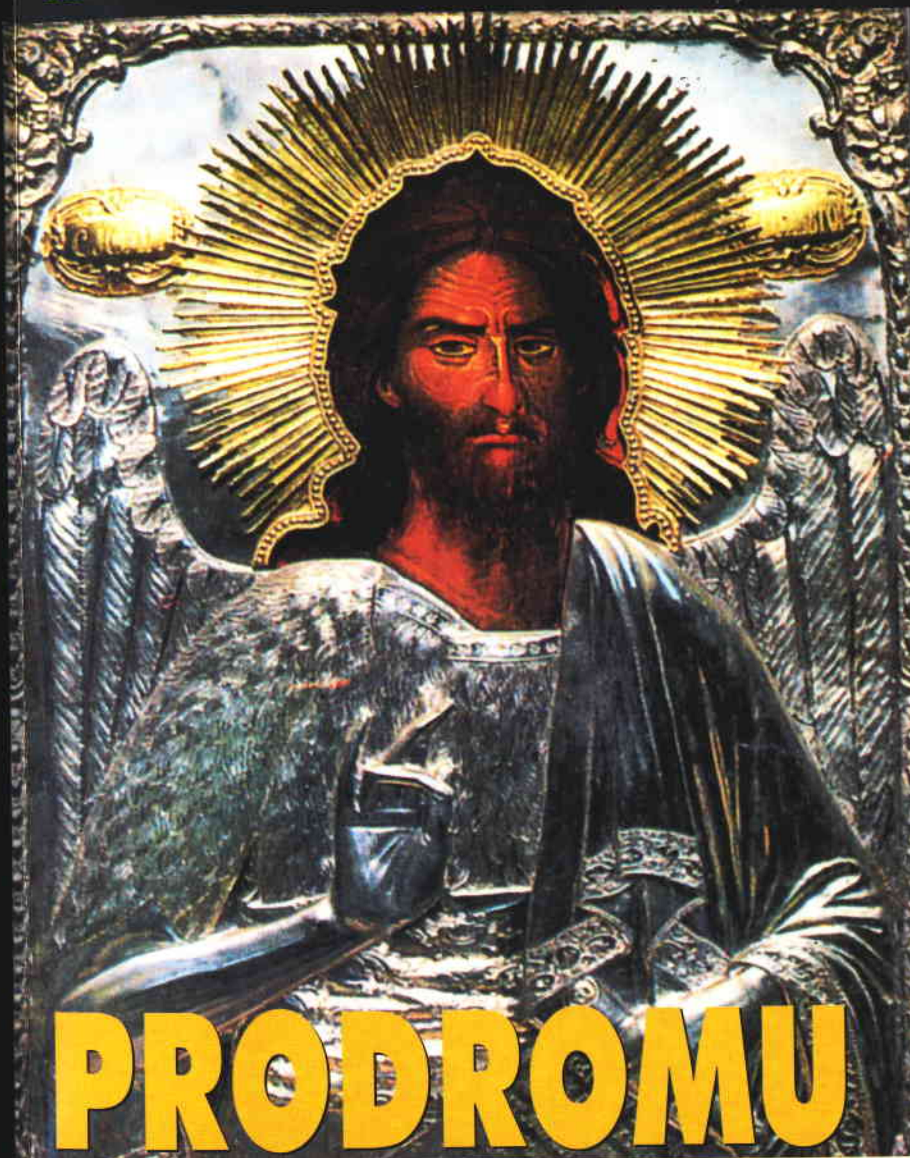

Schitul românesc Prodromu din Sf. Munte Athos și icoanele sale făcătoare de minuni

Arhim. ANTIPA DINESCU Ierom. PETRONIU TĂNASE

PRODROMU

Schitul românesc din Sf. Munte Athos și icoanele sale făcătoare de minuni

Coperta I:
Icoana făcătoare de minuni
a Sf. Ioan Botezătorul de la Prodromu

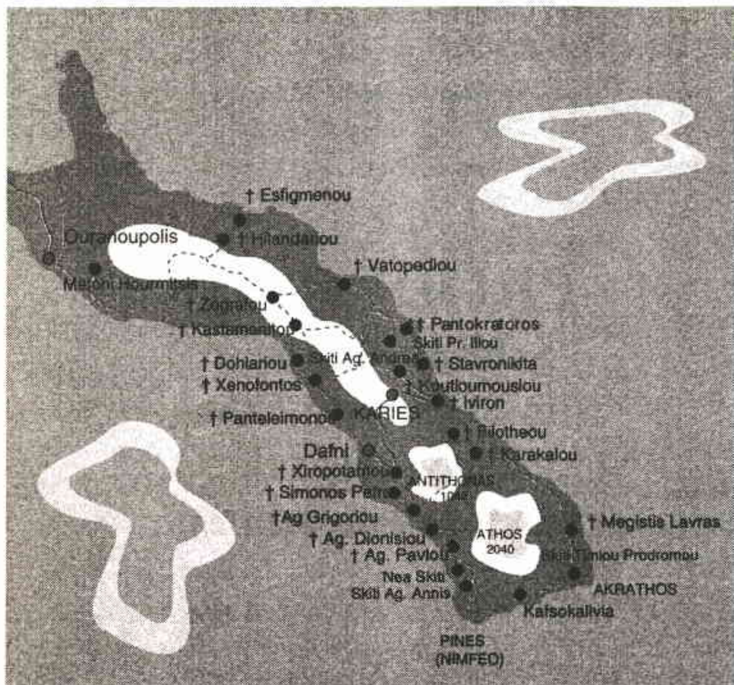
Coperta IV:
Icoana făcătoare de minuni
a Maicii Domnului Prodromița

ARHIM. ANTIPA DINESCU
IEROM. PETRONIU TĂNASE

PRODROMU

Schitul românesc din Sf. Munte Athos şi icoanele sale făcătoare de minuni

Ediție îngrijită de
Răzvan Codrescu

Harta Sfântului Munte

CUPRINS

CUVÂNT EDITORIAL

Schitul vremurilor de pe urmă...

În *Istoria Mănăstirilor Athonite*, alcătuită în 10 tomuri de Irinarh schimonahul (1845-1920) și păstrată cu evlavie printre cele 200 de manuscrise și 5000 de volume tipărite din biblioteca Schitului românesc Prodromu din Sf. Munte Athos, citim și această minunată istorisire: "Pe la anul 1337, cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, avându-și locuința deasupra Mănăstirii Lavra, pe dealul ce se numește Palama, iată că într-o noapte, ieșind din chilie și stând la rugăciune, văzu în partea dinspre răsărit, la locul ce se numește Vigla, o doamnă șezând pe un tron precum cele împărătești, înconjurată de îngeri și sfinți care tămâiau împrejur, cântând și închinându-se Împărătesei a toate. Și întrebând cuviosul Marcu pe Sfântul Grigorie, starețul său, ce va fi însemnând oare aceasta, i s-a tâlcuit că Maica Domnului voiește ca *în timpurile mai de pe urmă* să se ridice în acele părți un locaș dumnezeiesc, spre slava Sfinției sale" (subl. n.). Este tocmai locul pe care avea să se ridice mai târziu Schitul românesc Prodromu, în a cărui parte dinspre apus, lângă clopotnița de 23 de metri, se află un paraclis închinat Adormirii Maicii Domnului, care veghează astfel intrarea principală în schitul sfințeniei românești.

Un paradox al istoriei?

Dacă nu un paradox, este în orice caz o curiozitate faptul că tocmai românii – ale căror generoase danii către Sf. Munte sunt atestate de mii de documente, începând de la primii Basarabi şi urmând până la ultimii voievozi din secolul al 19-lea – nu au avut aici nici un lăcaş propriu până acum un veac şi jumătate. Din cele 20 de mari mănăstiri (lavre) athonite, 17 sunt greceşti, una rusească, una sârbească şi una bulgărească...

Nu de nevrednicie poate fi vorba, căci românii, dincolo de daniile făcute de-a lungul timpului tuturor celor 20 de mănăstiri (pe unele chiar rezidindu-le în întregime)[1], au fost o prezenţă constantă şi adeseori exemplară în "Grădina Maicii Domnului". Este atestat încă din secolul al 9-lea că vlahii ajungeau cu turmele lor până pe coastele Athosului, iar Mănăstirea Cutlumuş, rectitorită de voievodul Nicolae Alexandru Basarab către 1360 şi numărând nu puţini monahi de origine română, a fost supranumită multă vreme "Marea Lavră a Ţării Româneşti". Trebuie să fie vorba, mai degrabă, sau de vitregia istoriei (care i-a împiedicat atâtea veacuri pe români să se unească într-un singur stat puternic şi într-o singură Biserică autonomă), sau de o anume măsură (discreţie) a manifestărilor noastre în lume (care, de pildă, pe plan religios, ne-a făcut să nu avem în calendar, până în secolul XX, sfinţi canonizaţi de noi înşine, deşi toată istoria noastră este presărată cu mari trăitori şi martiri învederaţi ai dreptei credinţe).

[1] A se vedea şi prima anexă din volumul de faţă.

O explicaţie plauzibilă este şi cea dată de Părintele Ieromonah Petroniu Tănase, actualul stareţ de la Prodromu: "Sihaştrii din Carpaţi mergeau la Athos, fiindcă găseau acolo condiţii de viaţă sihăstrească mai deplină. De aceea nu şi-au întemeiat o mănăsire a lor, ci, când s-a întâmplat să se stabilească în chinovii [mănăstiri de obşte], au trăit împreună cu ceilalţi fraţi: la Cutlumuş, la Zografu, la Esfigmenu; dar, în general, au trăit viaţă sihăstrească, în chilii răspândite pe tot cuprinsul Athosului. Abia în secolul al XIX-lea, când apar statele naţionale, s-au gândit şi monahii români aghioriţi să aibă un lăcaş al lor, şi au întemeiat Schitul Prodromu". Este de altfel grăitor, pentru chemarea sihăstrească a înduhovniciţilor români, că primii 3 stareţi de la Prodromu – Nifon, Damian şi Ghedeon – s-au retras din stăreţie şi şi-au încheiat zilele ca sihaştri, în peşteri sau chilii din apropiere, iar cel dintâi a refuzat cinstea de arhimandrit, rămânând până la capăt simplu ieroschimonah şi lăsând o diată (un testament) în care cheamă cu precădere la nevoinţă, pocăinţă şi smerenie[2].

Românii în inima Ortodoxiei

Dinaintea altarului bisericii mari de la Prodromu (ridicată între 1857 şi 1866, cu hramul Botezului Domnului) arde necontenit o candelă ce aduce aminte că acolo

[2] Vezi mai jos, p. 28.

odihnesc osemintele cuviosului Nifon (m. 1899), întemeietorul şi cel dintâi stareţ al Schitului Prodromu, „acest sfânt locaş românesc... cu viaţă chinovitică... fondat ca azil al tuturor românilor, fără deosebirea lor" (cum citim în pisania de deasupra intrării în biserică, neostentativ încadrată de tricolorul românesc).

Înainte de actualul schit, pe locul respectiv se înălţa doar paraclisul Sfântului Ioan Botezătorul (care dăinuieşte şi azi, de mai multe ori refăcut), atestat abia la 1754, când „a fost reînnoit de monahul Iosif Hiotul" (cum aflăm dintr-o inscripţie de pe peretele sudic), dar probabil datând încă din secolul anterior. De aici se trage şi numele schitului (în greceşte: *prodromos*, „înaintemergător"), iar icoana făcătoare de minuni a Botezătorului, care cu privirea sa încruntată i-a izgonit pe turci la 1821[3], este cea mai veche dintre icoanele ocrotitoare ale obştii. Pe la începutul secolului 19 se osteneau pe lângă acest paraclis 3 sihaştri români (duhovnicul Iustin, cu ucenicii săi Patapie şi Grigorie), care cei dintâi au pus de gând să ridice acolo un schit, „ca să aibă şi Românii sfânt locaş în Grădina Maicii Domnului, în care să slujească în frumoasa limbă românească", cerând pentru aceasta binecuvântarea Marii Lavre, care n-a întârziat să vină (1820). Din păcate, proiectul nu s-a putut împlini atunci, ci numai câteva decenii mai târziu, când iniţiativa a fost reluată de monahii moldoveni Nifon şi Nectarie, cărora Marea Lavră le-a reînnoit aprobarea (1851) şi care în 1856 au căpătat şi înalta binecuvântare a Patriarhiei de la Constantinopol (Patriarhul Kiril). Domnitorul Moldovei, Grigore Alexandru Ghica, a sprijinit începerea lucrărilor cu 3000 de galbeni şi a dat încuviinţare să se strângă ajutoare de la norodul binecredincios.

[3] Vezi ultima parte din expunerea Arhimandritului Antipa Dinescu.

Aşa s-a întemeiat, supus Marii Lavre, schitul care astăzi, restaurat în întregime, cu biserica mare, cu cele trei paraclise (al Adormirii, al Bunăvestirii şi al Botezătorului), cu icoanele sale făcătoare de minuni (dintre care cea mai vestită este Maica Domnului „Prodromiţa", despre care se scrie pe larg în cele ce urmează), cu numeroasele lui sfinte moaşte, cu impunătoarea clopotniţă, cu stăreţia, cu biblioteca, cu atelierele, cu sinodiconul (sala de reuniuni), cu arhondaricul (casa de oaspeţi), cu bolniţa (spitalul), cu chiliile, cu marea cisternă subterană, cu trapeza (sala de mese), cu anexele gospodăreşti şi cu celelalte acareturi, alcătuieşte o lume în sine, după sfânta rânduială athonită, mărturisind exemplar „prezenţa monahismului şi spiritualităţii româneşti în Centrul Ortodoxiei" (după cuvântul stareţului Petroniu).

Dacă trăim de-acum „în timpurile mai de pe urmă", atunci Prodromu este, în marea oştire athonită, o căpitănie românească de toată nădejdea, pregătită în fiecare clipă pentru Armaghedon şi pentru Judecata din urmă a neamurilor.

Lămuriri asupra cărţii de faţă

Acest mic volum reuneşte între copertele sale două broşuri athonite româneşti apărute la distanţă de aproa-

pe un secol una de cealaltă şi alcătuite de doi vestiţi stareţi ai Schitului românesc Prodromu, Arhim. Antipa Dinescu (stareţul de la răscrucea secolelor XIX-XX) şi Ierom. Petroniu Tănase (stareţul de la răscrucea secolelor XX-XXI):

– *Minunile Maicei Domnului „Prodromiţa" sau Minunea ce s-a făcut cu zugrăvirea Sfintei Icoane a Maicei Domnului de la Monastirea română „Prodromul" din S-tu Munte Athos şi alte multe minuni ce s-au făcut dupe zugrăvire. Istorisirea minunilor şi altor Sfinte Icoane ce se află în Sfânta Monastire, adunate şi lucrate de Arhimandritul Antipa Dinescu, superiorul Sfintei Monastiri*, Stabilimentul de Arte Grafice „Universala", Bucureşti, 1906 (47 de pagini) şi

– *Scurt îndrumător pentru pelerinii români*, Schitul Românesc Prodromu, Sf. Munte Athos, Grecia, 1998 (32 de pagini, cu ilustraţii color)[4].

Am rânduit textele în cronologie inversă, dând cititorului posibilitatea unei mai bune orientări şi aşezări în context a istoriei fiecărei icoane: textul broşurii din 1998 (din care am dislocat anexa intitulată „Contribuţia românilor şi a Bisericii Ortodoxe Române la susţinerea Sfântului Munte Athos", aşezând-o la sfârşitul volumului, ca pe un fel de postfaţă) devine, prin urmare, un fel de introducere generală actuală la textul mai puţin sistematizat şi mai circumscris tematic al modestei broşuri din 1906 (căreia ne-am îngăduit să-i simplificăm puţin, în economia volumului, lungile titluri şi subtitluri de epocă[5] şi să o diortosim discret, aducând-o ceva mai aproape de limba de azi şi de registrul textelor însoţitoare).

Am reprodus color, pe coperta I şi coperta IV, cele mai faimoase două icoane făcătoare de minuni prezentate în carte: icoana patronului spiritual al schitului, Sf. Ioan Botezătorul, şi icoana Maicii Domnului „Prodromiţa", cea „nefăcută de mână" până la capăt. Rămânem îndatoraţi fratelui Alexandru Mihail Niţă (strămutat recent de la Prodromu la Colciu) pentru fotografiile furnizate.

Mulţumim şi pe această cale, cu fiască plecăciune şi smerită dragoste întru Hristos, Părintelui Ieromonah Petroniu Tănase, pentru părintească îngăduinţă dată editării acestui volum, pus acum la îndemâna dreptcredincioşilor din ţară, spre întărirea evlaviei lor şi a bunelor nădejdi duhovniceşti pârguite în Grădina Maicii Domnului.

Răzvan Codrescu

[4] Semnătura Părintelui Petroniu apare numai în interior (p. 27), la sfârşitul "Încheierii" şi înaintea sintezei documentare extrase din *Ortodoxia* (2/1953), reprodusă şi în Anexele volumului de faţă.

[5] Pentru cei curioşi sau exigenţi, am indicat totuşi, în note de subsol, ori de cîte ori a fost cazul, titlurile sau subtitlurile originale. De asemenea, ori de câte ori indicaţiile istorice (nume, date) sau construcţia frazelor ni s-au părut ambigue, am inclus în text precizări lămuritoare între paranteze drepte.

Părintele Ieromonah Petroniu Tănase,
Stareţul Schitului românesc Prodromu

**SCURT ÎNDRUMĂTOR
PENTRU PELERINII ROMÂNI**

de Ierom. Petroniu Tănase

Schitul românesc Prodromu
(intrarea principală)

Muntele Athos

Loc ales, Grădină a Maicii Domnului, martor milenar şi moştenitor direct al strălucitei culturi bizantine, Sfântul Munte Athos este tezaurul cel mai de preţ al Sfintei Ortodoxii, tăria, lauda şi mândria ei.

Alături de Ţara Sfântă, Athosul este Muntele cel Sfânt, alcătuind împreună cu Sinaiul şi cu Taborul triada munţilor descoperirilor dumnezeieşti. Pe Sinaiul din mijlocul pustiului, Dumnezeu Tatăl a dat poporului ales Legea Vechiului Testament; pe Taborul Galileii, Dumnezeu Fiul le-a arătat ucenicilor Săi, „pe cât se putea", strălucirea Slavei Sale; iar pe Athos, muntele din mijlocul mării – icoană a Bisericii, mereu bătute de valuri pe marea vieţii şi de-a pururi neclătită, – Duhul Sfânt, în chip tainic, prin energiile Sale sfinţitoare, Se descoperă pe chipurile înduhovnicite ale monahilor athoniţi. Triadă a munţilor sfinţi: Sinaiul Vechiului Aşezământ, Taborul Aşezământului cel Nou şi Athosul – arvună a Veacului ce va să vie. Nu întâmplător pe Athos s-a definit învăţătura dogmatică a Bisericii Ortodoxe despre Energiile necreate şi nu întâmplător în Sfântul Munte s-a făurit Filocalia rugăciunii neîncetate.

Datorită aşezării geografice a Athosului, de izolare şi climat aspru, monahismul a găsit aici, încă din secolul al IV-lea, loc prielnic, dăinuind neîntrerupt până în zilele

noastre. Sub formă sihăstrească de la început şi până în secolul al X-lea, când cuviosul Atanasie Trapezuntul, stabilindu-se pe Athos, la anul 963, a întemeiat prima mănăstire chinovială athonită: Marea Lavră.

După modelul Lavrei, rând pe rând, iau fiinţă pe Athos alte mănăstiri chinoviale, în care vin şi se închinoviază doritorii de viaţă pustnicească din toate ţările ortodoxe: greci, ruşi, ivriţi, români etc. În decursul timpului, numărul acestor mănăştiri a variat mult, pentru a se stabiliza la numărul de 20, aşa cum este astăzi. După provenienţa majoritară a monahilor din ele, 17 dintre aceste mănăstiri sunt greceşti, una sârbească, una rusească şi una bulgărească.

Astfel, pe Athos s-au întâlnit, prin reprezentanţii lor spirituali, mai toate ţările ortodoxe, care şi-au dat concursul pentru dăinuirea mănăstirilor athonite, încât Muntele Athos este opera întregii Ortodoxii.

Românii, chiar dacă nu au avut o mănăstire numai a lor până în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, nu puteau lipsi din această panortodoxă "împărăţie a monahilor". Nu avem date precise cu privire la timpul când monahii români îşi fac prezenţa în Athos, dar se ştie că pe la anii 1360, în Mănăstirea Cutlumuş, ctitorită de domnitorul Ungro-Vlahiei, Alexandru Basarab, se aflau mulţi monahi români, încât această mănăstire a purtat multă vreme numele de „Marea Lavră a Ţării Româneşti".

Sunt însă mărturii istorice că prezenţa monahilor români în Athos este mai veche. Încă din secolul al IX-lea, documentele pomenesc de vlahii din nord, care ajungeau cu turmele lor până la Athos. Nu-i de crezut că sihaştrii din părţile româneşti, unde monahismul a dăinuit sub formă sihăstrească timp de o mie de ani, să nu fi ajuns şi la Athos.

Sihaştrii din Carpaţi mergeau la Athos, fiindcă găseau acolo condiţii de viaţă sihăstrească mai deplină. De aceea nu şi-au întemeiat o mănăstire a lor, ci, când s-au stabilit în chinovii, au trăit împreună cu ceilalţi fraţi: la Cutlumuş, la Zografu, la Esfigmenu, dar în general au trăit viaţă sihăstrească, în chilii răspândite pe tot cuprinsul Athosului. Abia în secolul al XIX-lea, când apar statele naţionale, s-au gândit şi monahii români aghioriţi să aibă o mănăstire a lor, şi au întemeiat Schitu Prodromu.

Prodromos – Înaintemergătorul

Schitul Prodromu

Schitul Prodromu se află la capătul răsăritean al peninsulei athonite numit Vigla, într-un ţinut pustiu, pietros şi bântuit de teribile furtuni. De aceea, în chip firesc a fost pus sub patronajul marelui pustnic Sfântul Ioan Botezătorul, de unde şi-a luat şi numele de *Prodromu*, care în limba greacă înseamnă *Înaintemergător*.

Loc sălbatic şi cu minunate frumuseţi naturale, prielnic isihiei şi înaltelor contemplaţii duhovniceşti, la care însăşi atmosfera înconjurătoare te îndeamnă. Spre răsărit se întinde Marea Egee, nesfârşită şi aproape tot timpul anului agitată de valuri; spre apus, se înalţă mare, până la 2033 m, muntele al cărui vârf de marmoră sau înălbit de zăpezi scânteiază sub razele soarelui, cu mult înainte de răsăritul lui, ca un nou Tabor în lumina Schimbării la Faţă a Domnului, iar soarele, răsărind din mare, se urcă mereu în cursul zilei, pentru a apune în dosul culmii athonite, de unde cu ultimele raze ale înserării ne cheamă: „Veniţi să ne suim în Muntele Domnului", la înălţimile cele duhovniceşti.

De aceea, locul a fost din vechime îndrăgit de pustnici, doritori de înaltă vieţuire duhovnicească. Când Petru Athonitul a venit la Athos, prin aceste părţi şi-a ales sălăşluirea, iar mai apoi cuviosul Atanasie, întemeietorul

Lavrei, tot aici şi-a găsit peştera, care până astăzi stă mărturie, în peretele prăpăstios al Viglei.

Călugării români, venind la Athos pentru înalta viaţă duhovnicească, în chip firesc au ajuns şi la Vigla. Astfel, pe la anii 1750, câţiva monahi români, sub povăţuirea duhovnicească a unui ieromonah Macarie, pustniceau la paraclisul Sfântului Ioan Botezătorul, de la care mai apoi şi schitul şi-a luat numele.

De cine a fost zidit acest paraclis – încă nu am găsit vreo însemnare. Dar pe peretele sudic, în afară, se află inscripţia: *„Reînnoit de ieromonahul Iosif Hiotul, 1754"*. Ceea ce înseamnă că paraclisul este mai vechi, precum o arată şi frumoasele icoane din catapeteasmă.

Pe la anii 1800, la chilia Sfântul Ioan Botezătorul din Vigla, se nevoiau trei sihaştri români: duhovnicul Iustin cu doi ucenici ai săi, Patapie şi Grigore. Ne-au rămas mărturii despre duhovnicul Iustin că era monah îmbunătăţit şi sporit mult în cele duhovniceşti, precum se vede şi din întâmplarea de mai jos.

În acel timp s-a abătut asupra Mănăstirii Lavra un nor de lăcuste, care distrugeau grădinile şi livezile mănăstirii. Părinţii lavrioţi au făcut rugăciuni şi litanie cu Sfintele Moaşte, capul Sfântului Mihail al Sinoadelor, care are dar deosebit pentru alungarea lăcustelor, dar de data aceasta lăcustele nu au voit să plece. Atunci unii părinţi lavrioţi s-au gândit să cheme pe Iustin Valahul, ştiindu-l că are har deosebit de la Dumnezeu. Duhovnicul Iustin a mers la Lavra, a făcut agheasmă şi, când a început să cân-

te: „Mântuieşte, Doamne, poporul Tău..." şi să stropească, norul de lăcuste s-a ridicat şi a plecat îndată.

Adunându-se şi alţi monahi români în jurul duhovnicului Iustin, acesta şi ucenicii săi s-au gândit să facă din chilia lor o aşezare monahicească mare şi să o prefacă în schit. Adresându-se Mănăstirii Lavra în acest scop, aceasta a primit cererea lor şi le-a dat binecuvântare, iar ei, cu multă osteneală şi cheltuială, au adus pe uluce apa de la Kir Isaia până la chilia Prodromu, Vigla fiind cu totul lipsită de apă.

Între timp, la anul 1816, duhovnicul Iustin moare, iar urmaşii săi cer de la Marea Lavră un act scris pentru întemeierea schitului. Marea Lavră, la anul 1820, dă un act de întărire în 13 articole, în care se stabilesc condiţiile de funcţionare a noului schit, şi anume că schitul este dependent de Marea Lavră, că va duce o viaţă chinovială, va avea egumen şi pecete proprie şi va respecta toate îndatoririle faţă de Marea Lavră, asemenea cu toate celelalte schituri athonite.

În anul următor, 1821, încep însă tulburările şi greutăţile aduse de revoluţia grecească, iar dorinţa de a pune temelie Schitului Prodromu nu se poate înfăptui.

Monahii Patapie şi Grigore au plecat în România, luând cu ei şi actele de întemeiere a schitului, pe care leau depus la Mănăstirea Neamţu din Moldova, unde s-au stabilit şi ei. Greutăţile şi tulburările revoluţiei s-au prelungit mai mulţi ani, cei doi monahi au murit, iar dorinţa lor de întemeiere a schitului o vor duce la îndeplinire alţi doi monahi, Nifon şi Nectarie, din Mănăstirea Horaiţa –

Moldova, România. Aceştia merg la Athos, stau un timp la Schitu Sfânta Ana, apoi se stabilesc la Kerasia, nu departe de Prodromu. Aflând ei de aprobarea din 1820 pentru înfiinţarea schitului, găsesc aceste acte la Mănăstirea Neamţ şi, luându-le, merg la Marea Lavră, cu aprobarea căreia, la anul 1851, răscumpără cu suma de 7000 lei chilia Prodromu, care între timp fusese dată unor călugări greci. Marea Lavră întăreşte din nou actul din 1820, căruia îi mai adaugă trei articole, potrivit cu noua situaţie, iar monahii Nifon şi Nectarie pornesc la strângerea de fonduri pentru construirea schitului.

Nifon merge în Moldova, ia legătura cu Mitropolitul Sofronie şi cu Domnitorul Moldovei, Grigore Ghica, care acordă însemnata sumă de 3.000 de galbeni şi aprobare pentru strângerea de ajutoare de la popor.

Se face intervenţie la Patriarhia de la Constantinopol, iar Patriarhul Kiril emite sigiliul patriarhal din 1856, prin care aproba înfiinţarea şi funcţionarea Schitului Moldovenesc Prodromu, cu îndemnul dat monahilor din schit să ducă viaţă chinovială, să se roage pentru ctitori şi să păstreze cu grijă bunurile aşezământului.

Cu ajutoarele primite s-au făcut lucrări pregătitoare, s-a adus apă la schit, s-a construit o cisternă de apă, drum la mare şi arsana pentru păstrarea materialelor. În anul următor, în martie 1857, s-a pus temelia bisericii mari, lucrare care se va termina în anul 1866. Sfinţirea bisericii are loc în ziua de sâmbătă 21 mai – sărbătoarea Sfinţilor Împăraţi Constantin şi Elena – şi s-a săvârşit de către arhiereul Isaia Vicol, egumenul Mănăstirii Golia din Iaşi,

care a mers la Athos însoţit de unele personalităţi de seamă de la Mitropolia Moldovei şi de un mare număr de închinători din România, de faţă fiind o mare mulţime de monahi din tot Athosul şi de credincioşi din toate ţările lumii ortodoxe. Tot acum s-a sfinţit şi paraclisul cu hramul Adormirea Maicii Domnului, de deasupra intrării principale în schit. În acest timp, obştea monahilor prodromiţi se ridica la aproape o sută de suflete.

Noua biserică cu hramul Botezul Domnului este o clădire impunătoare, de mari proporţii: lungime de 30 m şi lăţime de 8, 50 m, având trei turle masive, înălţate pe baze pătrate. Pronaosul este despărţit de naos printr-o arcatură centrală sprijinită de două coloane, iar pridvorul este închis cu glasvanduri.

Deasupra uşii de intrare în biserică, încadrată de două benzi verticale tricolore (tricolorul românesc), se află următoarea pisanie:

„... Acest sfânt lăcaş românesc, cu patronul Botezul Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu viaţă chinovitică, este fondat ca azil al tuturor românilor, fără deosebirea lor. Piatra fundamentală s-a pus la anul 1857, luna lui Martie, cu voia Mănăstirii Lavra; s-a edificat cu contribuţia tuturor dreptcredincioşilor români de peste Dunăre, s-a sfinţit la anul 1866, Mai 21. Această inscripţiune s-a aşezat de toată comunitatea monahilor români a acestui dumnezeesc locaş".

Biserica este pictată în întregime între anii 1862-1863, de către pictori veniţi din România, în stilul secolului al XIX-lea, de inspiraţie renascentistă. Merită să fie menţionată pictura de pe peretele sudic al pridvorului, o reprezentare a Muntelui Athos cu mănăstirile şi sfinţii care au trăit în ele, între care şi un număr de 14 sfinţi români, având inscripţia: *„Aceşti sfinţi s-au sfinţit în pământul Ţării Moldoveneşti".*

Tot în acest timp s-au construit şi chiliile dinspre nord şi dinspre răsărit. Corpul dinspre nord, parter şi două etaje, cu chilii pentru monahi şi capătul dinspre răsărit, paraclisul cu hramul Bunavestire, iar la parter: chelăria, spălătoria, pivniţa şi diferite magazii. Corpul dinspre apus, parter şi etaj, este străjuit de clopotniţa înaltă de 23 m, cu paraclisul Adormirea Maicii Domnului, care se înalţă deasupra intrării principale în schit, având în dreapta arhondaricul pentru închinători, în stânga, la parter, trapeza şi bucătăria obştii, iar la etaj, atelierul de pictură şi chilii.

După o stăreţie atât de rodnică şi văzându-şi dorinţa împlinită, **stareţul Nifon** fiind om smerit şi mult nevoitor, în anul 1870 se retrage din stăreţie şi, cu câţiva ucenici mai apropiaţi, se sălăşluieşte într-o chilie aproape de peştera Sfântul Atanasie din Vigla, unde vieţuieşte până la moarte, care s-a produs în anul 1899, fiind pildă de cuvioşenie şi viaţă duhovnicească. A fost îngropat în peştera unde s-a nevoit, iar mai apoi părinţii de la Prodromu i-au dus osemintele şi le-au aşezat în locul anume pregătit sub altarul Bisericii mari, înaintea căruia o candelă este neîntrerupt aprinsă.

A urmat la stăreţie **ieromonahul Damian,** originar din Bucureşti, care a continuat cu vrednicie buna gospo-

dărire a schitului. În timpul stăreției lui s-au făcut multe îmbunătățiri în obștea schitului, între care: s-a lărgit paraclisul vechi al Sfântului Ioan, s-a construit arsanaua de la mare, corpul de chilii dinspre răsărit, unde se află biblioteca, și corpul mare de chilii dinspre sud, parter și trei etaje, unde se găsesc: la parter, spitalul pentru bolnavi și farmacia; la primul etaj, sectorul administrativ (cancelarie, casierie, arhivă), la etajul II, chilii pentru monahi, iar la etajul III, camerele oficiale pentru oaspeți și sala mare de recepție, toate înzestrate cu inventarul necesar pentru bună folosință. Deasupra intrării principale a acestui corp de chilii se află următoarea inscripție:

„Acest edificiu s-a fondat în zilele Regelui României Carol I, fiind în Constantinopole Patriarh S. S. Ioachim al 3-lea, prin concursul Românilor Monahi și contribuțiile Națiunei Române sub administrațiunea superiorului Damian, Ieroshimonahul Bucureștianu. 1882".

Schimbările politice care au avut loc, în acest timp, în Țările Române, au avut urmări și în viața Schitului Prodromu.

La înființare, schitul se numea Schitul *moldovenesc* Prodromu, fiind populat mai mult de monahi veniți din Moldova. Mai apoi s-au adunat călugări din toate provinciile locuite de români, iar la anul 1859, cele două principate, Moldova și Muntenia, unindu-se într-un singur Stat, România, și Schitul Prodromu și-a luat numele de Schitul *românesc* Prodromu.

Ca urmare, în anul 1889, Marea Lavră încheie un nou act cu Schitul Prodromu, întărit și de sigiliul Patriarhului Dionisie al Constantinopolului, în 16 articole, care modifică în parte actele anterioare, din 1820 și 1852, stabilindu-se modul de viețuire al schitului potrivit cu noua stare de lucruri.

Între altele, se spune că *Schitul Prodromu poartă supranumele de românesc, că are viață chinovială și este supus Marii Lavra, că Biserica mare are hramul Botezul Domnului și că numărul viețuitorilor din obște se stabilește la 60 de monahi și 10 frați.*

În anul 1890, ieromonahul Damian se retrage din stăreție și îi urmează **ieromonahul Ghedeon**, originar din județul Prahova. În timpul stăreției lui se construiește cisterna cea mare subterană din incinta schitului (lucrare monumentală, folosită și în prezent), clădirea mare de la metocul din Insula Tasu și Schitul Bucium de la Iași.

Starețul Ghedeon era un om simplu, smerit și evlavios, slujea zilnic Sfânta Liturghie. Retrăgându-se din stăreție, a trăit singur, retras într-o chiliuță, până la sfârșitul vieții.

Urmașul său la stăreția Prodromului, **ieromonahul Antipa Dinescu,** originar din Slănic-Prahova, organizează o serie întreagă de ateliere pentru viețuitorii din obște, precum: atelier de pictură, de sculptură în lemn, os și marmură, extracții de uleiuri vegetale și un muzeu de obiecte antice, și de faună și floră maritimă. În timpul stăreției lui are loc cutremurul cel mare din 1904, care a pricinuit mari stricăciuni bisericii și tuturor clădirilor schitului, și îndeosebi paraclisului Adormirii Maicii Domnului, de la clopotniță. Se fac lucrări urgente de reparații

şi se reface complet paraclisul Adormirii Maicii Domnului, din marmură, cum se vede şi în prezent.

În timpul acestor patru stareţi – **Nifon, Damian, Ghedeon** şi **Antipa** – schitul a ajuns la o deplină dezvoltare duhovnicească. Alături de îmbunătăţirile gospodăreşti pomenite mai sus, şi viaţa duhovnicească era înfloritoare. Numărul monahilor din obşte trecea de o sută, între care se găseau şi părinţi ajunşi la înaltă viaţă duhovnicească. În primul rând, a fost stareţul Nifon, om duhovnicesc şi pildă de smerenie şi sfinţenie pentru obşte. A dus o viaţă în post şi rugăciune. Cu prilejul sfinţirii bisericii mari, la anul 1866, când arhiereul Isaia Vicol a voit să-i acorde cinstea de arhimandrit, stareţul Nifon s-a împotrivit cu hotărâre, trăind în smerenie ca simplu ieroschimonah, până la sfârşitul vieţii. Diata – Testamentul pe care cuviosul Nifon l-a lăsat fiilor săi duhovniceşti este un adevărat îndreptar duhovnicesc:

„Fiilor, să aveţi grijă de sufletele voastre, ştiind că aicea este vremea nevoinţelor, iar dincolo a plăţilor şi a cununilor, şi că, după trecerea acestei vieţi, nu mai foloseşte nimic pocăinţa. Să aveţi dragoste între voi, să fiţi smeriţi, buni şi ascultători şi lesne iertători unii altora. Siliţi-vă din toate puterile să păziţi pacea dintre voi, iar asupra patimilor şi gândurilor celor spurcate, să ne întrarmăm cu postul, cu priveghierea şi mai mult decât toate cu aducerea aminte de moarte, gândindu-ne în tot ceasul la ieşirea din viaţa aceasta şi spre întâmpinarea Domnului Hristos...".

Un ostenitor şi apropiat al stareţului Nifon a fost **ieromonahul Antipa de la Calapodeşti-Bârlad**, duhovnic îmbunătăţit şi mult căutat de credincioşi. Fiind trimis de mai multe ori în Rusia pentru strângerea de ajutoare, în cele din urmă a rămas acolo şi s-a stabilit la Mănăstirea Varlaam, unde a dus o viaţă de aspră nevoinţă şi sfinţenie. După moarte, osemintele sale s-au aflat binemirositoare, iar Biserica Rusă l-a trecut în rândul Sfinţilor, fapt recunoscut apoi şi de Patriarhia Română, cu prilejul canonizării Sfinţilor români. În luna mai 1998, stareţul actual al Mănăstirii Varlaam, arhimandritul Pangratie, făcând un pelerinaj la Sfântul Munte Athos, a venit şi la Prodromu şi ne-a adus două părticele din moaştele Cuviosului Antipa, binecuvântare pentru obştea de unde a ieşit acesta.

Un alt părinte îmbunătăţit din obştea Prodromului şi apropiat al stareţului Nifon a fost monahul **Nectarie Psaltul**, om smerit şi cu înaltă viaţă duhovnicească. Vestit prin talentul şi meşteşugul său muzical, era numit "al doilea Cucuzel, Privighetoarea Sfântului Munte". Era chemat anume la marile praznice şi hramuri ale mănăstirilor athonite şi lumea din depărtări venea ca să-l asculte. A tradus din greacă şi a alcătuit o mulţime de cântări bisericeşti, în română şi greacă, care se cântă şi astăzi în Biserica Ortodoxă.

Au fost apoi în obştea Prodromu monahi binecunoscători ai limbii greceşti, care au tradus în limba română şi au alcătuit cărţi de zidire sufletească: *Hristoitia, Mântuirea păcătoşilor* şi multe alcătuiri proprii în limba

română, care s-au răspândit în ţară şi aveau mare căutare în rândul credincioşilor.

Pentru bunul mers al vieţii obşteşti, schitul a dobândit o serie de proprietăţi în ţară: Schitul Bucium – Iaşi, Schitul Icoana – Bucureşti, ca şi diferite case în Bucureşti, Constanţa, Galaţi, sau terenuri agricole şi vii. În Grecia, în Insula Taso, la Potamia, un metoc bine gospodărit. Veniturile aduse de aceste proprietăţi asigurau cele necesare pentru întreţinerea personalului monahal, pentru buna desfăşurare a Sfintelor Slujbe, pentru primirea închinătorilor şi buna întreţinere a clădirilor.

Secolul XX a început cu cutremurul catastrofal din 1904, care, precum am amintit mai sus, a provocat aşa de mari stricăciuni tuturor clădirilor schitului, şi îndeosebi la bisericii mari, încât prodromiţii se gândeau să o dărâme pentru a o zidi din nou.

Schimbarea calendarului din 1924 a adus şi ea multă tulburare în obştea Schitului Prodromu. Apoi războaiele balcanice şi cele două războaie mondiale, cu urmări dezastruoase asupra tuturor ţărilor europene, au adus mari prefaceri şi în viaţa Athosului, care, eliberat de stăpânirea otomană, a fost pus sub tutela statului grec. Acesta, în 1923, naţionalizează o serie de metocuri ale mănăstirilor athonite, între care şi metocul Prodromului din Taso, iar regimul comunist din România naţionalizează, fără nici o compensaţie, toate proprietăţile pe care schitul le avea în România, astfel încât schitul se vede lipsit complet de mijloacele sale economice de întreţinere. Adăugând la aceasta imposibilitatea aprovizionării din ţară, din cauza

îngreunării circulaţiei, precum şi întârzierea sosirii de noi monahi din ţară, obştea monahilor din Prodromu s-a micşorat simţitor, iar clădirile, nemaiavând cine să le întreţină cum se cuvine, au început să se degradeze, schitul fiind ameninţat chiar cu desfiinţarea.

Abia după serbarea mileniului Sfântului Munte, din 1963, când s-au întâlnit pe Athos întâistătătorii tuturor Bisericilor Ortodoxe, starea de lucruri a început să se mai îmbunătăţească. Prodromu a început să primească ajutoare materiale din ţară şi s-a îngăduit venirea de noi monahi. Primii sosiţi, în 1976, au găsit la Prodromu vreo zece călugări bătrâni şi aproape toţi bolnavi. Între timp au venit şi alţi părinţi, dar cu totul lipsiţi de mijloace financiare.

Părinţii nou sosiţi au pornit cu braţele proprii la reparaţiile clădirilor, care se impuneau de urgenţă, lucrări care s-au continuat neîntrerupt din anul 1980 şi până în prezent [1998].

S-au făcut apeluri pentru ajutor în Grecia, în ţară, în străinătate, s-au primit însemnate ajutoare de la statul român şi statul grec; schitul şi-a organizat ateliere de tâmplărie şi mecanic şi, rând pe rând, s-au făcut următoarele lucrări: s-a restaurat în exterior biserica mare, sala bibliotecii cu întregul mobilier, brutăria, sala de recepţii – Sinodiconul, interior şi acoperiş, corpul de chilii sud – faţada de incintă, corpurile de chilii la nord, în întregime, şi cel de apus cu clopotniţa – arhondaric, bucătărie şi trapeză, şi toate clădirile gospodăreşti din afara incintei: atelierul mecanic cu garajul, atelierul de tâmplărie, clădirea de la fosta moară, şi s-a îmbunătăţit sistemul de aprovizionare

cu apă a schitului cu conducte metalice şi construirea a două cisterne de apă în pădure = 400 m^3.

Începând cu anul 1998, s-a trecut la ultima şi cea mai însemnată lucrare: restaurarea picturii din biserica mare, la terminarea căreia, schitul, în linii mari, este restaurat în întregime.

Pentru a se putea înfăptui acest program de lucru, a fost nevoie să se deschidă drum carosabil între schit şi Marea Lavră şi de aprovizionarea cu maşini, unelte şi materialele necesare pentru construcţie.

Astfel, cu ajutorul Bunului Dumnezeu, al Maicii Preacurate, care a binevoit să înzestreze schitul cu icoana sa cea nefăcută de mână şi cu rugăciunile Marelui Înaintemergător Ioan; cu contribuţia credincioşilor şi cu munca asiduă, depusă timp de două decenii, a monahilor români din obşte, schitul se vede îmbrăcat în haină nouă, potrivită pentru lucrarea duhovnicească ce se cuvine să o desfăşoare prezenţa Bisericii Ortodoxe Române în Grădina Maicii Domnului şi Acropolea Ortodoxiei.

În istoricul schitului, scris de monahul Irinarh, se relatează următoarea întâmplare:

„Pe la anul 1337, cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, avându-şi locuinţa deasupra Marii Lavre, pe dealul ce se numeşte Palama, iată că într-o noapte, ieşind din chilie şi stând la rugăciune, văzu în partea dinspre răsărit, la locul ce se numeşte Vigla, o doamnă şezând pe un tron ca o împărătească, înconjurată de îngeri şi sfinţi, care tămâiau împrejur, cântând şi închinându-se Împărătesei a toate. Şi întrebând cuviosul

Marcu pe Sfântul Grigorie, stareţul său, ce va fi însemnând oare aceasta, i s-a tâlcuit că Maica Domnului voieşte ca în timpurile mai de pe urmă să ridice în acele părţi un locaş dumnezeiesc, spre slava Sfinţiei sale".

Schitul românesc Prodromu
(vedere din interior)

Sfinte moaşte şi icoane

Deşi nu are mare vechime, Schitul Prodromu nu este lipsit de duhovnicească zestre, care constituie lauda mănăstirilor athonite, adică de Sfintele Moaşte şi Sfintele Icoane. În biserica Prodromului sunt mai multe cutii cu părticele mai mici sau mai mari din Sfintele Moaşte, dăruite de diferiţi credincioşi din ţară, între care: o cutie cu moaşte de la Sfântul Trifon; o cutie cu părticele de la Sfântul Arhidiacon Ştefan, Sfântul Evanghelist Matei şi Sfânta Muceniţă Varvara; şi o cutie cu şase părticele de la Sfinţii Ioan Hrisostom, Grigore Teologul, Modest al Ierusalimului, Sfântul Mucenic Haralambie, Sfinții Doctori fără de arginţi Cosma şi Damian şi Sfântul Mucenic Trifon.

De asemenea, Schitul Prodromu are astăzi* un număr de icoane ale sfinţilor de peste an, care se pun spre închinare pe iconostas, la pomenirea sfântului respectiv, trei icoane mari făcătoare de minuni**, precum şi alte două despre care pomenim mai jos***.

---

* Pentru situaţia de acum o sută de ani, a se vedea, în continuare, a doua secţiune a volumului de faţă. *(Nota ed.)*

** A Maicii Domnului Prodromiţa (nefăcută de mână), a Maicii Domnului Apărătoare de foc şi a Sfântului Ioan Botezătorul, despre care scria mai pe larg, la 1906, şi Arhim. Antipa Dinescu. *(Nota ed.)*

*** Icoana Sfinţilor Trei Ierarhi (descoperitorii locului de săpat fântână) şi icoana Sfântului Munte (unde sunt pictaţi, pe registrele laterale, şi 16 sfinţi români), care, deşi destul de vechi şi ele, nu se regăsesc în broşura din 1906. *(Nota ed.)*

Este zestrea cea mai de preţ a schitului şi binecuvântarea Maicii Domnului, pentru că icoane nefăcute de mână sunt puţine în toată lumea ortodoxă. Istoricul acestei icoane, pe scurt, este următorul.

În anul 1861, ctitorul schitului, ieroschimonahul Nifon, dorind să aibă în ctitoria lor o icoană frumoasă, cum au toate mănăstirile din Sfântul Munte Athos, a găsit un pictor priceput şi evlavios din oraşul Iaşi, pe nume Iordache Nicolau, căruia i-a cerut să picteze o icoană a Maicii Domnului, cu înţelegerea ca icoana să fie pictată potrivit rânduielilor Sfintei Biserici Ortodoxe, „cu rugăciune şi post”, adică în timpul lucrului să citească zilnic Acatistul Maicii Domnului, iar masa să o servească după încetarea lucrului din acea zi. Cu această rânduială, pictorul s-a apucat de lucru său cu bun rezultat, dar când a ajuns să picteze Sfintele Feţe ale Domnului Hristos şi ale Maicii Domnului, nu izbutea deloc să le picteze cum se cuvine. Mâhnit, pictorul a întrerupt lucrul, a acoperit cu o pânză icoana, a încuiat atelierul şi s-a retras în odaia sa, unde a căzut cu fierbinte rugăciune la Maica Domnului, ca să-l ajute să săvârşească Sfânta Icoană. A doua zi după aceasta, voind să înceapă din nou lucrul, pictorul a intrat în atelier, a aprins candela la Maica Domnului, făcând metanii dinaintea icoanei, a dat la o parte pânza şi – o, minunile Tale, Doamne! – icoana era terminată şi frumos pictată, aşa cum se vede şi astăzi. În urma acestei minuni, icoana a fost dusă cu multă cinste la Sfântul Munte, iar în

timpul călătoriei a făcut mai multe minuni. Ajunsă la Prodromu, a continuat să săvârşească minuni – şi este făcătoare de minuni până în ziua de astăzi. Despre această icoană, un închinător scria: „La Prodromu, m-am închinat la Icoana-nefăcută-de-mână, care m-a cucerit aşa de mult că nu mă mai puteam desprinde de faţa ei"; iar un credincios din Athena, căruia i-am trimis o fotografie a acestei icoane, scrie: „De când ne-a intrat Panaghia [Atotsfânta] în casă, s-a schimbat complet viaţa familiei noastre".

2) ICOANA MAICII DOMNULUI APĂRĂTOARE DE FOC

Această icoană a aparţinut unei familii de credincioşi din Bârlad. Într-o zi s-a întâmplat că a ars desăvârşit casa de lemn în care se afla această Sfântă Icoană. După ce s-a potolit focul, au început să caute printre tăciunii rămaşi, doar vor mai găsi ceva din vasele de argint şi aramă, şi astfel, în locul celor căutate, au găsit fără nădejde Icoana Maicii Domnului în mijlocul cărbunilor şi cenuşii, neatinsă cât de puţin de mistuitoarea flacără, ci numai afumată şi înnegrită. Plini de spaimă şi de mirare, au scos icoana din jăratec, au spălat-o şi au văzut că nici zugrăveala nu era deloc stricată, ci numai fumul pătrunsese şi o înnegrise. Mai apoi, icoana a fost îmbrăcată în argint şi dăruită schitului nostru, pe care de mai multe ori l-a apărat de foc şi de grindină. Într-o vreme, când pădurile din Vigla au fost mistuite de foc, monahii prodromiţi au făcut litanie în jurul schitului cu această icoană şi focul nu s-a apropiat de schit.

3) ICOANA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

În paraclisul vechi al schitului se află o veche icoană a Sfântului Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul – Prodromu, de la care şi schitul şi-a luat numele, aşezată în rândul icoanelor împărăteşti. A fost îmbrăcată în argint de către Domnitorul Moldovei Grigore Ghica, la anul 1853, când se zidea schitul. Despre această icoană se istorisesc următoarele. La anul 1821, în timpul revoluţiei greceşti, când armatele turceşti au intrat în Sfântul Munte şi au jefuit mănăstirile, o unitate militară turcească a ajuns şi la Prodromu. Intrând în paraclis, pentru jaf, au dat de icoana Sfântului Ioan, care are o privire severă şi, înspăimântându-se, au prins a trage cu pistoalele asupra icoanei, dar gloanţele, în loc să o vatăme, se întorceau înapoi şi îi loveau pe ei! Aceştia s-au înfricoşat şi au dat bir cu fugiţii, lăsând icoana nevătămată. În timpul construirii schitului, această icoană a făcut multe minuni, iar Sfântul Pustnic este ocrotitorul tare şi neîntrerupt al obştii Prodromului.

4) ICOANA SFINŢILOR TREI IERARHI

Această Sfântă Icoană se află, de asemenea, în Paraclisul vechi şi de ea se leagă minunea următoare. Cu un veac mai înainte de întemeierea schitului, sihaştrii din zona Vigla sufereau mult de sete, pentru că această parte a muntelui este cu totul lipsită de apă. Cu toate stăruinţele şi rugăciunile lor, multă vreme nu au putut găsi apa dorită. Prin anii 1720, Sfinţii Trei Ierarhi s-au arătat unui

pustnic român îmbunătăţit, căruia i-au zis: *„Sapă acolo lângă măslini şi vei găsi apă!”*. Ceea ce s-a şi întâmplat. Au găsit apă la 8 m adâncime şi au făcut fântâna care se vede şi astăzi şi de unde părinţii luau apă pentru Sfânta Proscomidie. Ca mulţumire şi în cinstea celor Trei Sfinţi Ierarhi, părinţii au pictat icoana lor, cinstită cu evlavie până azi în Paraclisul Sf. Ioan Botezătorul.

5) ICOANA SFÂNTULUI MUNTE

În Paraclisul Adormirii Maicii Domnului, de sub clopotniţă, se află o icoană unică în felul ei: o reprezentare a Athosului cu toate mănăstirile şi cu sfinţii care au trăit în ele, iar pe cele două laturi ale icoanei, în medalioane, 16 sfinţi români. După această icoană socot că s-a pictat aceeaşi scenă – dar de dimensiuni mai mari – pe peretele sudic din pridvorul bisericii mari, de care s-a pomenit. În partea de jos a icoanei sunt scrise următoarele stihuri:

Am însemnat lângă Sfântul Munte,
Nu cu multe cuvinte,
***D**umnezeieşti, cereşti mărgăritari,*
***R**odiţi în pământul Moldoromâniei cei nu mari.*
***O**ameni şi aceştia au fost,*
***N**u precum eu în fapte prost.*
***I**isuse, Mântuitorul meu,*
***C**u mijlocirile lor, iartă pe robul Tău.*

1859. Prin grija cuvioşiei sale
[numele şters] Moldovanu,
din Schitul Cutlumuşiu.

Dacă însă citim literele cu care începe fiecare din stihurile de mai sus, dăm de numele **ANDRONIC**, care, desigur, este numele cuviosului care s-a îngrijit de pictarea acestei frumoase icoane. Icoana este unică în tot Muntele Athos şi a fost dusă şi expusă în cadrul expoziţiei athonite din Thessalonik, în 1997-1998.

Icoana Sfinţilor Trei Ierarhi şi icoana Sfântului Munte

Biblioteca

Biblioteca schitului numără peste 5000 de volume, majoritatea cărţi de slujbă bisericească – Ceasloave, Minee, Psaltiri etc. – şi cărţi de literatură duhovnicească aduse de monahi din ţară, pentru trebuinţele lor sufleteşti. Există, de asemenea, un mare număr de cărţi de muzică bisericească, cărţi liturgice greceşti şi de literatură profană. Între acestea se află şi exemplare de cărţi din literatura veche a secolului al XVII-lea, precum: *Cazania* lui Varlaam (1642), *Cele 7 Taine* (Iaşi, 16...), *Noul Testament de Bălgrad* [Alba Iulia] al lui Simion Ştefan (1648), *Pravila de la Govora* (1652), *Biblia de la Bucureşti* a lui Şerban Cantacuzino (1688), *Evangheliarul* Sfântului Antim Ivireanul (1697).

Pe lângă cartea tipărită, biblioteca conţine şi un număr de circa 200 de manuscrise, unele provenind din ţară şi din biblioteci mănăstireşti, altele scrise sau copiate de monahii de la Prodromu.

Între acestea, un loc deosebit îl ocupă *Istoria Mănăstirilor Athonite*, scrisă de schimonahul Irinarh Sişman (1845-1920), alcătuită din 10 volume (dintre care 2 sunt astăzi pierdute), cuprinzând o istorie a Athosului şi a tuturor Mănăstirilor Athonite, împodobită cu frumoase chenare şi icoane, care fac din această lucrare o adevărată şi inestimabilă operă de artă. Lucrarea prezintă un interes

deosebit pentru faptul că autorul se ocupă şi de aşezămintele româneşti din cuprinsul fiecărei mănăstiri şi consemnează fapte mai de seamă petrecute în vremea sa, atât în Sfântul MunteAthos, cât şi în lumea largă.

Stareţ şi învăţăcel
în biblioteca de la Prodromu

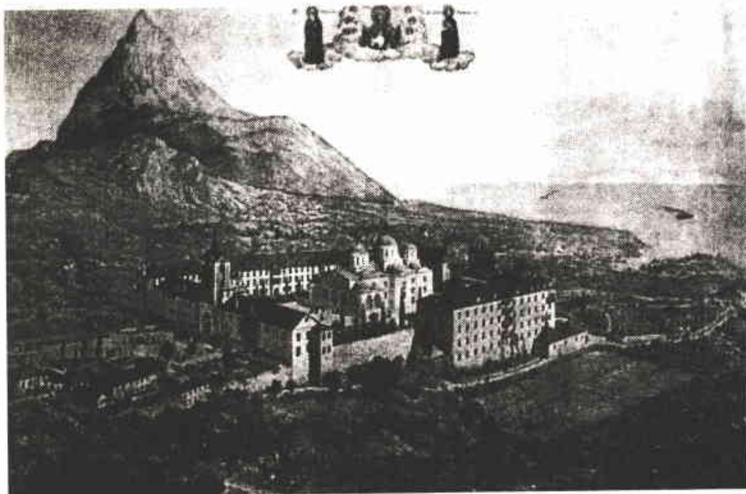
Încheiere

Schitul Prodromu s-a întemeiat, aşadar, prin străduinţa unor monahi români de a ridica în Sfântul Munte o ctitorie românească, spre a fi şi noi în rând cu celelalte popoare ortodoxe: *„Să aibă şi românii* – ziceau ei – *un Sfânt locaş în Grădina Maicii Domnului, în care să se slujească în frumoasa limbă românească"*. Documentele păstrate sunt mărturii grăitoare, care pun în lumină gândul şi fapta acestor monahi, împlinite departe de hotarele ţării lor, la îndemnul conştiinţei lor ortodoxe şi totodată la îndemnul conştiinţei lor româneşti. Sfinţii români pictaţi deasupra uşii de intrare în biserica mare, precum şi pe peretele sudic al pridvorului bisericii şi în icoana minunată a Sfântului Munte, de care s-a scris deja în paginile anterioare, ca şi tricolorul românesc, folosit ca element decorativ în pictura bisericii, mărturisesc că vieţuitorii Prodromului se află necontenit în legătură cu patria lor, cu Biserica Ortodoxă Română. Astfel, Schitul Prodromu, pe lângă prezenţă a monahismului şi spiritualităţii româneşti în Centrul Ortodoxiei, care este Athosul, reprezintă totodată şi o înfăptuire românească prin care se urmăreşte un nume şi un loc de cinste Neamului Românesc şi Bisericii Ortodoxe Române.

MINUNILE MAICII DOMNULUI "PRODROMIŢA" ŞI ALE ALTOR ICOANE FĂCĂTOARE DE MINUNI DE LA SFÂNTA MONASTIRE PRODROMU

de Arhim. Antipa Dinescu*

* Titlul original complet: *Minunile Maicei Domnului „Prodromiţa" sau Minunea ce s-a făcut cu zugrăvirea Sfintei Icoane a Maicei Domnului de la Monastirea română „Prodromul" din S-tu Munte Athos şi alte multe minuni ce s-au făcut dupe zugrăvire. Istorisirea minunilor şi a altor Sfinte Icoane ce se află în Sfânta Monastire, adunate şi lucrate de Arhimandritul Antipa Dinescu, superiorul Sfintei Monastiri.*

Schitul românesc Prodromu
(tablou de epocă)

Prefață

Pentru înlesnirea onorabililor cititori, iubitori de cele duhovnicești, am extras din cartea slujbei Sfintei Icoane a Maicii Domnului „Prodromița" numai istorisirea minunatei zugrăviri și a minunilor pe care le-a săvârșit Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu prin Sfânta sa Icoană; mai îndreptând frazele și expresiile, și păzind cu luare-aminte sinceritatea istorisirii.

Am mai adăugat istorisirea și despre alte Sfinte Icoane făcătoare de minuni aflate în Sfânta Monastire Românească Prodromu și care până acum n-au fost date la lumină.

Acestea le-am publicat întru slava lui Dumnezeu și cinstea Maicii Domnului, mulțumind pe onorabilii cititori.

Arhimandritul Antipa Dinescu,
Superiorul Sfintei Monastiri

Stareţul Nifon,
întemeietor al Schitului Prodromu

Rugăciune foarte folositoare
a Sfântului Toma [în original: **Thoma**]
către Născătoarea de Dumnezeu

Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te ceea ce eşti cu bun dar dăruită, Marie, că ai zămislit cu trup pre Fiul lui Dumnezeu.

Bucură-te că pre El în pântecele tău L-ai purtat;

Bucură-te că pre El L-ai născut;

Bucură-te că pre El cu lapte L-ai nutrit;

Bucură-te că Lui filosofii I s-au închinat;

Bucură-te că pre Hristos în biserică după trei zile L-ai aflat;

Bucură-te că Hristos a înviat din morţi şi S-a înălţat la cer;

Bucură-te că şi tu singură la cer luată eşti;

Bucură-te că tu cu fecioria pre Îngeri şi cu mărirea pre toţi Sfinţii i-ai întrecut;

Bucură-te că tu pre pământ faci pace;

Bucură-te că ţie vieţuitorii cereşti îţi sunt toţi ascultători;

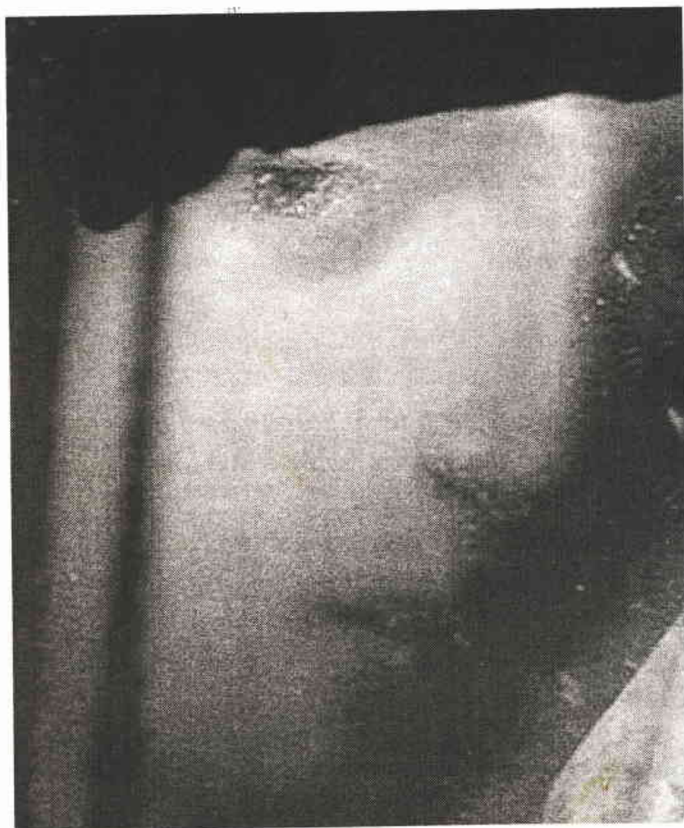
Bucură-te că tu poţi cere ce voieşti de la Fiul tău, Hristos, Dumnezeul nostru;

Bucură-te că te-ai învrednicit a şedea aproape de Prea Sfânta Treime;

Bucură-te că tu eşti Maica oamenilor necăjiţi, care aleargă la tine cu credinţă;

Bucură-te că a ta bucurie în veci nu se sfârşeşte;

Bucură-te ceea ce eşti cu bun dar dăruită, Marie, Domnul este cu tine.

Prodromiţa (detaliu)

Icoana Maicii Domnului "Prodromiţa"*

Între anii 1852 şi 1866, s-a întemeiat din nou Sfânta Monastire Românească Prodromu, în Sfântul Munte Athos, unde s-au făcut multe cheltuieli, cu iniţiativa primului Stareţ, a Prea Cuvioşiei Sale Părintelui Nifon Ieroschimonahul, însoţit de primii săi ucenici, Nectarie Ieroschimonahul şi ceilalţi ostenitori, vrednici de toată pomenirea şi lauda, şi cu ajutorul cheltuielilor principalilor fondatori, Măria Sa Grigorie Ghica Voievod, Domnitorul Moldovei, şi al Măriei Sale Alexandru Ghica, Caimacamul Munteniei, şi al Mitropoliţilor Sofronie al Moldovei şi Nifon al Munteniei, precum şi cu concursul întregii naţiuni române, după cum se vede lămurit în istoricul acestei Sfinte Monastiri, intitulat *Istoria Sfintei Monastiri Române Prodromu din Sfântul Munte Athos*.

În cursul zidirii acestui Sfinte Chinovii, Părintele Stareţ Nifon, plin de râvnă duhovnicească şi dragoste către Maica Domnului, întotdeauna se gândea în ce chip ar putea dobândi o sfântă icoană a Maicii Domnului făcătoare de minuni, care să fie spre mângâiere confrăţimii şi

* În ediţia originală: *Luna Iulie, [illegible] 2 zile. Istorisire pentru minunata zugrăvire a Sfintei Făcătoare de minuni [illegible] ne a Prea Sfintei, Prea Curatei, binecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Maria, care s-a săvârşit cu dumnezeiască minune, pronumită „Prodromiţa". Se află în Sfânta Monastire Românească Prodromul din Sfântul Munte Athos.*

a vizitatorilor, şi totodată protectoare şi de grijă purtătoare acestei sfinte noi monastiri, precum se află şi la celelalte sfinte mari locaşuri din Sfântul Munte.

Şi fiindcă alt mijloc nu era, ca să poată din altă parte a-şi satisface dorinţa, a alergat cu fierbinţi lacrimi către însăşi Maica Domnului şi prea iubitul ei Fiu, dulcele Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, cerând mila şi ajutorul Său, ca zugrăvind o icoană nouă a Maicii Domnului, să o proslăvească cu faceri de minuni.

Aşa arzând cu inima, neliniştit zi şi noapte, împins fiind de o putere nevăzută, îşi făcea feluri de idei, cum ar putea pune în lucrare o aşa sfântă hotărâre. În cele din urmă, vorbind cu mai mulţi zugravi [pictori de icoane] din cei de la Sfântul Munte, le propuse să zugrăvească pe scândură de chiparos icoana Maicii Domnului cu Pruncul în braţe pe stânga, punându-le şi oarecare condiţii, să le păzească în timpul cât vor lucra la zugrăvirea icoanei; dar fiindcă nu prea erau nici meşteri buni, deoarece în timpurile acelea nu se găseau zugravi iscusiţi în Sfântul Munte, şi părându-li-se că nu o să poată păzi condiţiile propuse, nu se învoi cu nici unul, şi astfel rămase iar în nelinişte.

În anul 1863, pentru neapăratele necesităţi ale Sfintei Monastiri, mergând în România Părintele Nifon, însoţit de Părintele Nectarie Ieroschimonahul, tovarăşul său şi împreună-ostenitor la noua fundaţie, şi ajungând în Iaşi, unde a stat mai mult timp, nu încetă cercetând vreun bun zugrav, care ar fi primit să zugrăvească icoana Maicii Domnului, în condiţiile ce-şi închipuise a-l obliga să le păzească în timpul zugrăvirii.

În sfârşit, din Pronia lui Dumnezeu, Care hotărâse ca sfântul nou locaş românesc să fie înzestrat cu un nepreţuit odor sfânt, cu această sfântă, preastrălucită şi neasemănată icoană a Maicii Domnului, făcătoare de minuni, plină de dar şi de toată frumuseţea, Protectoarea şi de grijă purtătoarea noastră, iconomisi a afla de un bătrân şi bun zugrav român, anume Iordache Nicolau, proprietar în oraşul Iaşi, cu care intră în vorbă pentru zugrăvirea icoanei Maicii Domnului, arătându-i şi condiţiile următoare: să zugrăvească Icoana Maicii Domnului, cu Domnul Iisus Hristos prunc în braţe pe stânga, cât va putea mai bine şi mai frumos, în mărime de 1 m şi 10 cm, pe scândură de lemn de tei; şi în tot timpul cât va lucra, să facă rugăciune către Maica Domnului, citind Acatistul sau Paraclisul în toate zilele, şi să nu mănânce, nici să bea mai înainte de lucru, iar după mâncare să nu mai lucreze, şi să se păzească în curăţenie trupească până la terminare, să fie mărturisit la duhovnic şi să nu aibă ceartă şi urâciune cu nimeni.

Evlaviosul zugrav primi cu bucurie zisele condiţii, dar se umilea, zicând că-i tremură mâinile de bătrâneţe şi că nu mai poate zugrăvi aşa bine şi curat ca altădată; Părinţii îl încurajau însă să aibă credinţă şi să se silească, că-i va ajuta Maica Domnului. Şi aşa, bunul şi cucernicul bătrân zugrav a început cu multă evlavie a lucra frumos şi cu bună sporire, astfel că în câtva timp a terminat veşmintele şi celelalte părţi ale icoanei, lăsând ca Sfintele Feţe să le facă pe urmă, după cum este sistemul artei zugrăvirii. După ce a terminat de zugrăvit, cum s-a priceput mai bine, veşmintele şi câmpul, a început a lucra la Sfintele Feţe,

a Maicii Domnului şi a lui Dumnezeu Pruncul, Domnul Iisus Hristos, silindu-se cu toată punerea ca să le facă pe cât va putea mai bine; însă în ziua aceea, după multă osteneală, îl apucă seara fără vreun rezultat, şi astfel lăsă lucrul cam mâhnit.

A doua zi, plin de zel, se apucă de dimineaţă a lucra cu toată silinţa, că doar ar putea reuşi să îndrepte Sfintele Feţe şi să le termine; căci ardea cu sufletul de dragostea duhovnicească pe care avea să vadă Sfânta Icoană făcută aşa precum doreau şi Părinţii. Cu toată punerea lui şi cu tot zelul ce avea, lucrul ieşea din contra; că nu numai că n-a putut să le îndrepte, ci şi mai rău le-a schimonosit, încât au rămas cu totul fără de chip, strâmbe şi urâte, ieşite din cuviincioasele măsuri, având o înfăţişare întru totul neplăcută.

Văzând bietul zugrav că după atâta osteneală, trecându-i mai toată ziua, nu putu face nimic, se mâhni din adâncul inimii şi, nepricepându-se ce să mai facă, încetă de a mai lucra, văitându-se în sine şi zicând: „Păcat de osteneala mea şi de postul pe care l-am suferit atâtea zile, în zadar lucrând fără nici un folos duhovnicesc la această icoană! Dumnezeu să mă ierte, nu ştiu, poate nu este voinţa Maicii Domnului să fac eu icoana aceasta, pe care cu atâta evlavie o cere Părintele Nifon; nu ştiu ce să zic! Că eu cu rugăciuni şi post, cu toată punerea şi dragostea, de atâta timp mă muncesc şi nu pot face nimic! De atâta vreme mă ostenesc să îndrept Sfintele Feţe, şi parcă mi-am ieşit din minte, căci mai rău le-am mâzgălit; ori că mi-am uitat meşteşugul..."

Pe de altă parte, Părintele Nifon, arzând cu dorul să vadă Sfânta Icoană terminată, se duse în ziua aceea, împreună cu Părintele Nectarie, să vadă cum lucrează zugravul la icoană, dacă o face bine şi frumoasă, şi găsi pe zugrav mâhnit, că nu putea isprăvi nimic; şi văzând icoana, rămaseră întristaţi şi în mirare, socotind în sine, ca nişte oameni, că nu este voia lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului ca Sfântul nou Locaş Românesc Prodromu să se întărească prin această Sfântă Icoană şi să aibă un dar şi mângâiere duhovnicească şi ocrotire pentru cei ce cu frica lui Dumnezeu şi cu dragoste se vor nevoi într-însul, precum şi ajutor şi răsplătire binefăcătorilor şi miluitorilor Sfintei Monastiri. Însă nu fu după mica lor părere, ci Maica Domnului pregătea un mai mare dar şi mângâiere decât socoteau ei; căci cerea cu umilinţă mila lui Dumnezeu.

Apoi le povesti şi bătrânul zugrav ce a suferit şi câtă osteneală şi-a dat, ca să poată face o lucrare bună şi plăcută, şi cum n-a putut reuşi întru nimic. Părinţii îl mai încurajară însă cu cuvinte duhovniceşti, ca să nu-şi piardă evlavia, ci să mai încerce o dată a îndrepta şi săvârşi Sfintele Feţe; şi de nu va putea face nimic, să o lase aşa precum va ieşi, că noi, zice, îţi vom plăti osteneala şi o vom lua; mai roagă-te şi dumneata cu fierbinţeală, ca să-ţi ajute Maica Domnului să isprăveşti bine şi frumos.

Se întâmplase să vină acolo şi Părintele Grigorie Ieromonahul, ucenicul Prea Sfinţitului Arhiereu Nil Pentapoleos din Sfântul Munte, şi văzând icoana în aşa stare, zise: „Păcat de osteneala şi cheltuiala ce faceţi cu această icoană. Ce, voiţi să o duceţi la Sfântul Munte? Dar nu găsiţi

acolo zugravi mai buni, să faceți o icoană frumoasă, cum se cuvine şi după cum doriți?!".

Părinții îi răspunseră că nu pot lăsa pe zugrav în pagubă, ci că, plătindu-i acestuia ce se înțeleseseră, o vor dărui la vreo biserică săracă din Iaşi.

După aceea, Părinții au plecat la Metoc, iar zugravul a acoperit icoana cu o pânză curată şi, încuind cu cheia uşa camerei unde lucra, s-a retras foarte scârbit, nemâncând nimic în ziua aceea, ci tot închinându-se să-i lumineze Dumnezeu mintea şi rugându-se să-i ajute a termina frumos Fețele Sfintei Icoane.

A doua zi, sculându-se mai de dimineață şi luând cheia, a deschis uşa camerei unde lucra Sfânta Icoană şi a început a găti cele trebuincioase pentru zugrăvit, având multă dorință şi râvnă să se apuce de lucru; şi, făcând câteva metanii, se închină şi se rugă Maicii Domnului să-i ajute ca să nu pătimească precum ieri.

Şi aşa, mergând să înceapă lucrul, a ridicat pânza de pe Sfânta Icoană; şi – o, minunile Maicii lui Dumnezeu! – văzu, înspăimântat, că Sfintele Fețe sunt cu desăvârşire îndreptate şi bine încuviințate, pline de dumnezeiesc har şi veselie, după cum se vede şi până acum la această Sfântă Icoană a Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu, care nu altfel, ci în adevăr cu dumnezeiască minune sunt săvârşite!

Această preaslăvită minune văzând-o bătrânul zugrav şi ucenicii săi, foarte se minunară şi proslăviră pe Maica Domnului, că Sfinția sa singură cu minune dumnezeiască şi-a proslăvit Sfânta sa Icoană, în Prea Curata şi Sfânta sa Față şi a Prea Iubitului său Fiu.

Această minune, spre mai bună încredințare, a întărit-o [zugravul] prin act sigilat şi iscălit cu propria sa mână, pe care l-a dat Părinților şi care se păstrează în arhiva Monastirii Prodromu din Sfântul Munte, unde se află şi Sfânta Icoană; iar cuprinsul lui este acesta:

„Eu, Iordache Nicolau, zugrav din oraşul Iaşi, am zugrăvit această Sfântă Icoană a Maicii lui Dumnezeu, cu însăşi mâna mea, la care a urmat o minune preaslăvită, în modul următor: după ce am isprăvit veşmintele, după meşteşugul zugrăvirei mele, m-am apucat să lucrez Fețele Maicii Domnului şi a Domnului nostru Iisus Christos; după ce am dat mâna întâia şi a doua, de noapte apucându-mă ca să o zugrăvesc desăvârşit, privind eu la chipuri, cu totul a eşit dimpotrivă, pentru care foarte mult m-am mâhnit, socotind că mi-am uitat meşteşugul; şi aşa, fiind seară, m-am culcat scârbit, nemâncând nimic în ziua aceea, socotind că a doua zi, sculându-mă, să mă apuc mai cu dinadinsul.

După ce m-am sculat a doua zi, mai întâi am făcut trei metanii Maicii lui Dumnezeu, rugându-mă ca să-mi lumineze mintea, să pot isprăvi Sfânta ei Icoană, şi când m-am dus să mă apuc de lucru – o, preaslăvite minunile Maicii lui Dumnezeu! – s-au aflat chipurile drese desăvârşit precum se vede; şi eu văzând această minune, n-am mai adaos a-mi mai pune condeiul, fără numai am dat lustrul cuviincios, deşi cu greşeală am făcut aceasta, ca să dau lustru la o asemenea minune. Aceasta este povestirea acestei Sfinte Icoane.

Iordache Nicolau, 1863, Iunie 29, Iaşi"

Minunea aceasta s-a întâmplat noaptea, spre 28 Iunie; iară pomenirea minunatei zugrăviri a acestei Sfinte Icoane s-a pus la 12 Iulie, fiindcă la 13 avem Soborul Arhanghelului Gavriil, care, ca unul ce întotdeauna este slujitor de aproape al Maicii Domnului, credem că tot prin el s-a săvârşit şi această minune. Pe lângă aceasta, era cu greu să se pună două praznice cu privegheri de toată noaptea unul după altul, adică la 28 şi 29 Iunie, când se prăznuiesc şi Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel. Şi s-a aşezat să se facă praznic mare, cu privegheri de toată noaptea, care se numeşte şi cel de-al doilea praznic al Monastirii Române Prodromu, adică al Sfintei Icoane a Maicii Domnului „Prodromiţa".

Minunea aceasta, după cum am zis, văzând-o zugravul, s-a minunat şi, cu spaimă privind, nu se pricepea cum s-a făcut aceasta. Asemenea şi ucenicii lui, văzând, i-a cuprins mirarea şi au început a chema prietenii şi vecinii de prin preajmă ca să vadă, şi îndată s-a umplut casa zugravului de lume multă, care se minuna de proslăvirea Sfintei Icoane, şi toţi se închinau, aprinzând lumânări, îndulcindu-se duhovniceşte de privirea Sfintelor Feţe, aşa de bine încuviinţate şi minunate, pline de har şi o frumuseţe neasemănată, care deodată impune evlavie şi respect oricărui privitor.

Părinţii Nifon şi Nectarie cu ceilalţi, fiind la Metocul Monastirii din oraşul Iaşi, îngrijoraţi şi întristaţi, neştiind nimic de această minune, fără de veste văd că vine unul din ucenicii zugravului foarte repede, zicând în gura mare: „Să trimiteţi curând să ia Sfânta Icoană, fiindcă în noaptea

aceasta singură s-a zugrăvit, şi s-a adunat lume multă, încât nu mai încape, privind la minunea Sfintei Icoane!". Deocamdată Părinţii nu credeau cele zise de vestitor, şi cu gândul acesta au trimis pe Părintele Dositei Schimonahul, îngrijitorul Metocului, şi ajungând ei la casa zugravului, nu puteau intra să vadă Sfânta Icoană de îmbulzeala poporului; deci îndată, luând o trăsură şi învelind Sfânta Icoană cu o pânză curată, au adus-o la Metoc, urmând şi poporul. Iar în Metoc venind, au închis porţile curţii şi n-au mai lăsat pe nimeni să intre, până se vor sfătui ce este de făcut.

Apoi grabnic au făcut cunoscut Sfintei Mitropolii de această minune; şi venind însuşi Prea Sfinţitul Mitropolit Calinic Miclescu, cu câţiva clerici, fiind aproape Metocul de Sfânta Mitropolie, au văzut cu toţii Sfânta Icoană şi, crezând, s-au închinat cu toată evlavia, minunându-se şi zicând: „Cu adevărat mare dar ne-a dăruit Maica Domnului prin această minunată şi proslăvită Icoană a Sa!". Apoi [Mitropolitul] a dat binecuvântare ca să se sfinţească apa; şi îndată a năvălit lume multă la Metoc, spre închinarea Sfintei Icoane, cerând a se citi acatiste şi a se face aghesmuire, stropindu-se şi bând cu credinţă şi evlavie.

Şi îndată a început darul Maicii lui Dumnezeu a lucra prin Sfânta Icoană şi a face minuni pe care, din cele multe, puţine le vom spune aici, câte s-au putut ţine minte cu de-amănuntul, spre slava lui Dumnezeu şi a Prea Curatei Maicii Sale, şi pentru ca să nu mâniem pe Dumnezeu, tăcând adevărul; că pe unele le-au văzut cu ochii lor Părinţii Nifon şi Nectarie, împreună cu alţi fraţi ai noştri, cât timp au stat cu Sfânta Icoană în ţară, iar altele s-au văzut

de toți Părinții, când s-a dus Sfânta Icoană la Monastire, în Sfântul Munte, și s-a pus în biserica mare.

Un om avea albeață pe amândoi ochii, încât se vedeau luminile ochilor lui ca laptele de albe; și aducându-l, s-a închinat la Sfânta Icoană; și stropindu-l și spălându-i ochii cu agheasmă, i-au dat de a și băut, luând și acasă ca să bea și să se mai spele, spunându-i să aibă credință la Maica Domnului; și așa făcând, peste trei zile a venit ca să mulțumească Maicii lui Dumnezeu, arătându-și ochii că s-au curățit și vedeau luminat.

Un alt om avea lepră peste tot trupul, încât era numai bube; și închinându-se cu credință, bând și stropindu-se cu agheasmă, a căzut lepra de pe trupul său ca niște solzi și s-a curățit.

Un boier a venit și a spus că fiul său, acum de trei zile, numai pentru că suflă se mai cunoaște cum că este viu, și zace în pat cu totul mort. Deci rugându-se Maicii Domnului la Sfânta Icoană, cu credință, cu lacrimi și cu evlavie, a luat agheasmă și, stropind copilul, dându-i și în gură puțină ca să bea, îndată s-a deșteptat și s-a sculat cu totul sănătos. Apoi, de bucurie, l-a adus tatăl său de s-a închinat la Sfânta Icoană și a mulțumit Maicii lui Dumnezeu cu lacrimi și cu daruri.

Acestea și altele multe: bolnavi de friguri, surzi, cu dureri de cap și de măsele, de ochi, de vătămături, îndrăciți, care suferă de boala copiilor și alte multe feluri de boli s-au tămăduit prin această Sfântă Icoană, pe care minuni Părinții de la Metoc nu le-au mai însemnat, fiind prea ocupați și obosiți de îmbulzeala poporului, care cerea neîncetat a le citi paraclise, acatiste și agheasme, încât nu puteau să țină cont de cine cu ce se folosește, și mai ales că erau amenințați de orășeni a le opri Icoana acolo, zicând că lor li se cuvine, fiindcă în Iași s-a făcut minunea cu zugrăvirea Dumnezeieștilor Fețe. Acestea înțelegând Părinții Nifon și Nectarie, și văzând că se înmulțește poporul, venind neîncetat, s-au temut să nu se facă prea mare zvon, să se intereseze autoritățile și să le oprească Sfânta Icoană, astfel că, luând-o cu grăbire, au plecat spre Sfântul Munte.

Plecând din Iași, au venit cu Sfânta Icoană în orașul Huși. Dar și acolo, mare minune! Cum a simțit poporul? Căci seara târziu au sosit la Episcopie, și a doua zi, când s-a luminat, tot orașul a prins de veste, ca și cum le-ar fi vestit cineva, și îndată s-a umplut Episcopia de popor. Însă Părinții și de aci îndată au plecat, temându-se ca nu cumva să-i urmărească de la Mitropolie, că acum se înștiințase și Domnitorul Ioan Cuza și zicea: „Să se oprească Sfânta Icoană, fiindcă s-a făcut minunea în țară!".

De acolo au mers în orașul Bârlad, și au dus Sfânta Icoană în casa Doamnei Ecaterina Șuțu, care cu multă dragoste și cucernicie a primit-o. Aci, aflând Protoiereul, a poftit pre Părinți să aducă Sfânta Icoană în catedrala orașului, ca să se închine lumea mai cu înlesnire. Mergând cu Sfânta Icoană în biserică, și începând a se închina mulțimea din acel oraș, iarăși a săvârșit și acolo multe minuni, dintre care vom spune pe una mai însemnată.

Era în oraș un învățător și înțelept bine pregătit în științele profane, care avea la școala lui pe fiii celor mai

însemnate persoane de acolo, şi spuneau despre dânsul bârlădenii că este foarte de treabă şi cinstit, însă nu are evlavie la cele sfinte, şi la biserică nu merge, fără numai la Sfintele Paşti. Acela, auzind de venirea Sfintei Icoane, a trimis trăsura sa, rugând pe Părinţi să facă osteneală să meargă cu Sfânta Icoană la casa lui; dar Părinţii nu au voit, trimiţându-i răspuns că mai cuviincios este să vie el la Sfânta Icoană. Astfel, a trimis trăsura în trei rânduri, ca să meargă părinţii cu Icoana la el; şi mai rugându-i pe Părinţi şi alte persoane de vază, s-au îndemnat aceştia a merge cu Icoana la dânsul, pentru folosul sufletului lui. Deci, când au voit să ia Părinţii Sfânta Icoană şi să o pună în trăsură, aşa de grea s-a făcut încât abia patru oameni cu mare greutate au dus-o până la trăsură, iar când au voit să o pună în trăsură, a trosnit aşa de tare tocul în care era Sfânta Icoană încât toţi s-au spăimântat, şi caii de la trăsură au tresărit, iar tocul Icoanei s-a desfăcut din toate încheieturile lui. Atunci au cunoscut toţi că nu voieşte Maica lui Dumnezeu să meargă acolo unde nu era evlavie şi credinţă, ci numai o iscodire şi defăimare; iară înapoi întorcând-o, doi oameni au adus-o prea uşor.

Asemenea, o cucoană evlavioasă greu bolnavă, fiind afară la moşie, auzind de Sfânta Icoană şi de minunile pe care le face, voia să meargă în oraş ca să i se închine şi să ceară sănătate la Maica Domnului, dar se temea să se suie în trăsură, ca să nu moară pe drum, până în oraş. I s-a arătat Maica Domnului în chipul acestei Sfinte Icoane în vis, poruncindu-i să se scoale curând şi să vie la Bârlad, ca să se închine Maicii Domnului şi să se binecuvânteze

de la Sfânta Icoană; şi cum s-a suit în trăsură, îndată s-a simţit sănătoasă, şi venind la Părinţi, a mărturisit, zicând: „Cu adevărat, pe această Sfântă Icoană o am văzut astănoapte în vis, care mi-a zis să viu cât mai degrabă la Bârlad, să apuc închinarea ei, şi acum iată-mă cât sunt de sănătoasă!". Şi ea dădu slavă Maicii Domnului.

De acolo au venit Părinţii cu Sfânta Icoană la Galaţi şi au pus-o în Biserica Sfinţilor Împăraţi. La această biserică, un zugrav lucra meşteşugul său şi, văzând el îmbulzeala poporului care se închina şi admira Sfânta Icoană, i s-a părut ceva străin şi a început a-i ocărî pe oameni, făcându-i înşelaţi şi proşti, care nu cunosc nimic. „Au doară nu credeţi voi basmelor călugăreşti! Nu vă amăgiţi, că greşiţi; un bun pictor poate să zugrăvească o icoană mult mai frumoasă ca aceasta" – şi altele mai multe zicea.

Acestea bârfind, însuşi se uita cu obrăznicie la faţa Sfintei Icoane, ocărând poporul în gura mare. Şi iată că, deodată, Maica lui Dumnezeu, prin schimbarea feţei sale atât l-a îngrozit, încât s-a înfricoşat cu totul, şi apoi el singur s-a făcut propovăduitor poporului, zicându-le să creadă că într-adevăr că Sfânta Icoană cu minune dumnezeiască este zugrăvită, că face semne mai presus de fire şi este făcătoare de minuni.

După plecarea Sfintei Icoane din Iaşi, în urmă a urmat o preaslăvită minune, de mare mirare în acel ţinut.

Un evreu cu soţia şi copiii ţinea un han la drum; acel evreu, ducându-se după negoţul său, a lăsat în han pe soţia sa cu copiii şi o slugă. S-a întâmplat însă şi a murit evreul acolo unde s-a dus, şi un alt prieten al lui, aseme-

nea evreu, îngropându-l, a luat marfa şi banii rămaşi, aducându-le evreicei, soţiei mortului, spunându-i de întâmplarea morţii bărbatului ei. Iară după ce s-a dus acel evreu străin, vrăjmaşul a pus în mintea slugii ca să omoare pe evreică şi, luându-i averea, să se ducă de acolo. Deci pândind o noapte când evreica era singură numai cu copiii, a intrat la dânsa pe când dormea şi a început a o ameninţa că o va omorî de nu-i va da banii pe care-i are; ea, văzând primejdia, şi după toate rugămintile nefolosind nimica, a scos tot ce avea şi i-a dat, numai să-şi scape viaţa. Luând sluga aceea banii şi lucrurile date, a intrat în altă grijă, socotind că evreica are să spună oricui va veni în han, şi va fi vădit. Deci, ca să fie fără de grijă, a socotit în gândul său să o spânzure; şi, gătind acela spânzurătoarea, evreica se ruga către dânsul ca să o lase cu viaţă; el însă îşi căuta de planul său. Între acestea şi-a adus aminte evreica de această Sfântă Icoană şi de minunile ei, precum auzise de pe la trecători, fiindcă străbătuse această veste pretutindeni, şi la acea nevoie a început cu lacrimi a se ruga ca o creştină, zicând: „Maica Domnului, dacă Chipul Tău cu adevărat s-a zugrăvit cu dumnezeiască minune, precum am auzit, şi tu eşti adevărată Născătoare de Dumnezeu, izbăveşte-mă de această primejdie, şi atunci voi crede şi mă voi boteza cu toată casa mea!". Acestea şi alte mai multe zicându-le femeia, cu mare plângere, sluga s-a apropiat de ea, gata să-i pună laţul de gât, dar, socotind el că este prea sus şi nu o va putea ridica, l-a lăsat puţin mai jos şi apoi, suindu-se pe scaun, a pus laţul în gâtul său, să vadă de este potrivit; şi, cu slobozirea lui Dumnezeu, a călcat strâmb pe scaun

şi îndată a sărit [scaunul] de sub picioarele lui, rămânând singur spânzurat. Văzând evreica această minune, a rămas încremenită de frică şi, socotind minunea, a crezut cu toată casa ei şi s-a botezat după cum făgăduise.

La plecarea Părinţilor Nifon şi Nectarie din Galaţi cu Sfânta Icoană, aproape de pornire fiind, s-a făcut chipul Sfintei Icoane „ca ghermesit", adică valuri de-a curmezişul obrazului, ca asudată; apoi, intrând într-un vapor austriac, „Loid", se mirau toţi cei de acolo de chipul cel minunat al Maicii Domnului, nu numai pasagerii creştini ortodocşi, dar şi matrozii, cinstindu-l şi închinându-i-se.

Ajungând Părinţii cu Sfânta Icoană în Sfântul Munte, la schela Monastirii româneşti, au trimis veste sus, la Monastire, ca să se pogoare preoţii îmbrăcaţi în sfintele veşminte, cu cântări şi tămâieri, spre întâmpinarea Sfintei Icoane; şi aşa, ducând-o cu mare pompă în sunetul clopotelor, au aşezat-o în Sfânta Biserică Catedrală, unde se vede până azi şi toţi câţi intră i se închină cu multă evlavie şi o sărută. După aceasta, cu sfatul de obşte, s-a făcut rânduială şi s-a întocmit slujbă, ca să i se facă pomenire în fiecare an cu multă pompă şi milostenii, la toţi câţi se vor aduna din toate părţile.

Se afla pe atunci în Monastire un monah topit de boală, cu numele Inochentie, care numai prin suflare se cunoştea că este viu, de trei săptămâni nemâncat, şi nu mai putea vorbi nicidecum; cum a intrat Sfânta Icoană în Monastire, ca dintr-un somn s-a trezit şi a cunoscut că a venit Icoana Maicii Domnului, cu care împreună darul şi îndurările sale. Deci a cerut ca să-l ducă în biserică şi,

închinându-se, acestea a grăit către Sfânta Icoană: „Maica lui Dumnezeu, de-mi este de folos să mai trăiesc, însănătoşeşte-mă, căci cred că poţi, iar de nu, fie voia ta; cum voieşti, Stăpâna mea, şi cum cunoşti, aşa fă cu mine!". Acestea zicându-le, s-a întors la chilia sa, vesel şi plin de duhovnicească bucurie; însă nu a spus nimic, ci îndată a cerut cămaşă curată, ca să se schimbe, apoi a cerut să se îmbrace în toată rânduiala monahicească, că era schimnic, şi să se împărtăşească cu preacuratele Taine. După aceea, trecând ca un ceas de când se închinase la Sfânta Icoană, şi-a dat duhul şi s-a dus să stea înaintea înfricoşatului Judecător, având drept protectoare pe însăşi Mama lui Hristos Dumnezeu, spre a-i mijloci fericirea veşnicei Împărăţii Cereşti.

Un alt monah din Monastire, anume Serghie, crezându-şi minţii sale şi bizuindu-se în sineşi, a ieşit din Monastire, nespunând nimănui, şi a intrat într-o peşteră pustie, cu socoteală ca să se apuce de o nevoinţă călugărească mai mare. Odată, rugându-se el după obicei, s-a pogorât deasupra capului său un luceafăr; şi sta aşa în vederea ochilor lui, însă el îşi făcea canonul său, încurajându-se; apoi acel luceafăr atât de tare a trăsnit încât monahul, plin de spaimă, a căzut la pământ ca un mort; şi tocmai după trei zile s-a deşteptat, însă surd cu desăvârşire şi de tot slăbit; şi cum a putut, a venit la Monastire şi a mărturisit întâmplarea ispitei drăceşti, dar nu auzea nicidecum, ci numai prin scrisoare se înţelegea cu ceilalţi. Văzându-l părinţii şi făcându-li-se milă de el, l-au dus în biserică, la Sfânta Icoană a Maicii Domnului, şi înălţând cu

dinadinsul rugăciuni de umilinţă pentru el, l-a vindecat Maica lui Dumnezeu, redându-i auzul ca şi dintâi.

Altădată, [pe] un meşter dintre cei ce lucrau în Monastire, după neîncercate judecăţile lui Dumnezeu, l-a apucat un duh necurat, care foarte rău îl muncea; şi aducându-l fraţii dinaintea Sfintei Icoane, citindu-i Acatistul şi Paraclisul, grabnic s-a izbăvit omul de acea bântuială drăcească.

În Moldova s-au făcut multe minuni de la Maica Domnului prin această Sfântă Icoană, [pe] care, precum am zis mai sus, Părinţii nu s-au gândit să le însemneze cu de-amănuntul, fiind cuprinşi de mare bucurie şi îndestulaţi că au câştigat un asemenea nepreţuit şi scump odor pentru Sfânta Monastire din nou întemeiată, care nu avea cu ce să se proslăvească; iar cele spuse sunt numai care s-au văzut cu ochii de Părinţii noştri şi le-au ţinut minte, iar altele ni le-au spus cei care s-au folosit de la această Sfântă Icoană.

Am dat scrierii aceste puţine, întru slava Maicii lui Dumnezeu şi spre folosul celor care nu cunosc minunea zugrăvirii acestei Sfinte Icoane, împlinind din parte datoria pe cât am putut. Şi mărturisim şi credem cu toată inima că Maica lui Dumnezeu, pentru bunătatea sa, spre folosul celor ce cred şi o cinstesc cu credinţă şi cu dragoste, pururea a săvârşit şi săvârşeşte minuni, până la sfârşitul veacului.

Într-un an, la 10 Iulie, călugării Monastirii rânduiţi a pescui pentru a întâmpina pe musafirii ce vin în ziua de 12 Iulie, la serbarea Sfintei Icoane a Maicii Domnului, s-au pogorât la mare, unde au schela (arsanaua), ca să pună

mrejele în mare pentru pescuit, deşi în timpul verii nimeni dintre pescari nu pune mreje în mare, fiindcă apa este caldă şi peştele umblă prin apă pe deasupra, iar mrejele se depun pe fundul mării, şi de aceea nu se prinde; însă călugării, fiind trei la număr, au zis: „Noi să cercăm şi să punem mrejele, şi Maica Domnului puternică este a-şi procura peşte la sărbătoarea Icoanei Sfinţiei sale". Iar unul dintre aceşti trei monahi, fiind cam cu îndoială, a îndrăznit a zice în sinea sa: „Dacă icoana aceasta a Maicii Domnului s-a zugrăvit cu minune, după cum spun Părinţii, apoi să facă să se prindă peşte la sărbătoarea ei, în timpul acesta de vară". Şi aşa au pus în mare cinci bucăţi de mreji, câte şaizeci de stânjeni bucata, şi le-au lăsat nu trei ceasuri, după obicei, ci cinci, ca să pescuiască bine; apoi începură a le scoate, şi nu găseau într-o bucată de mreajă decât patru sau cinci peştişori mici; aşa au urmat la toate bucăţile de mreji; atunci au scos bucata cea mai de pe urmă şi, văzând că nu scoseseră peştele trebuincios în celelalte, se mâhniră că Maica Domnului nu a voit să le ajute a prinde peşte la sărbătoarea sa; iar când scoaseră acum mreaja mai mult de jumătate, iată că Maica Domnului, deşi îşi pierduseră orice nădejde, nu i-a lăsat împuţinaţi, ci le arătă minunile Sfinţiei sale spre bucuria lor şi întărirea în credinţă, că dintr-un capăt de mreajă au scos 30 oca de peşte! Şi văzând aceasta, s-au bucurat şi au slăvit pe Maica Domnului, cerându-şi iertare de îndoiala şi încercarea lor.

Mărimea acestei Sfinte Icoane este de 1 m şi 10 cm în lungime, iar lăţimea după proporţie. Nu este făcută după asemănarea vreuneia dintre icoanele făcătoare de minuni, ci după un nou model al zugravului, precum l-a inspirat Dumnezeu. Faţa Maicii Domnului şi [cea] a Domnului sunt în culoarea grâului, nasul, gura şi bărbia sunt foarte potrivite la măsuri, iar ochii atâta dar au, ca [şi] cum ar sorbi inima privitorilor; cu toate acestea, căutătura este cu stăpânire. Privind cu înţelepciune şi cu luare-aminte la această Sfântă Icoană, se va vedea caracter împărătesc de mare neam, amestecat cu stăpânire şi cu blândeţe, de unde se arată că este închipuită prea după asemănare Maica lui Dumnezeu, şi plină de dar dumnezeiesc, la care nimeni nu poate privi fără să simtă în inima sa dulceaţă duhovnicească, bucurie şi umilinţă, fără numai de nu va fi vreun om prea împietrit la inimă şi întunecat la minte, ca să nu simtă nimica dintru acestea; că numai din privirea ei se încredinţează fiecare cum că nu este săvârşită de mână omenească, precum mărturisesc şi străinii care vin de o văd. Şi nu stă numai într-un chip Sfânta ei Faţă, ci uneori se cam smoleşte, iar alteori se cam îngălbeneşte, luminând; iar la sărbătorile cele împărăteşti, când se face priveghere de toată noaptea, şi mai ales la serbarea Sfintei Icoane, atât este de veselă şi strălucită încât privitorilor nu li se pare că văd chip, ci ca [şi] cum ar privi pe însăşi adevărata Maica lui Dumnezeu.

Este aşezată în strană mare, bine şi împodobit lucrată, pusă lângă sfeşnicul împărătesc din partea stângă, bine şi frumos gătită, cu salbă de galbeni mari şi alte monede, cruci şi ace de aur cu diamante şi mărgăritare, şi alte multe feluri de podoabe, date de evlavioşi şi de bunii creştini,

care aşteaptă de la Maica Domnului mare dar şi plată, atât în lumea aceasta, cât şi în cea viitoare. Stă maiestuos şi veselă privirilor tuturor, atrăgându-i cu nesaţ, precum odinioară a văzut-o Sfântul Dionisie Areopagitul în Sfântul Sion; asemenea şi aci, în Sfântul Munte, a văzut-o, deştept [treaz] fiind, în dumnezeiască vedenie, cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, şezând pe scaun ca o Împărătească, înconjurată de îngeri şi de arhangheli şi de toţi cuvioşii Sfântului Munte, slăvind-o şi închinându-i-se, care avea palate de aur înalte, către partea ce se zice Vigla, în care loc acum, cu ajutorul său, s-a făcut Sfânta Monastire Românească din temelie, întru slava Fiului Său, pentru mântuirea monahilor români şi a tuturor credincioşilor ortodocşi creştini ce vieţuiesc într-însa cu frica lui Dumnezeu şi dragoste creştinească.

Binecuvântaţi creştini, fii ai Sfintei Biserici a Răsăritului, de voiţi a vă încredinţa despre neisprăvitele de mână omenească chipuri ale Maicii Domnului nostru Iisus Hristos, vă veţi încredinţa din înseşi adeveririle şi vrednicele de credinţă dovezi desluşite şi întărite de cele mai însemnate şi de bun neam persoane ale locului. Nu este cu putinţă de a mărgini pe Cel nemărginit şi a cuprinde pe Cel ce toate le cuprinde; noi numai aceasta putem cunoaşte şi înţelege, că dreapta Domnului nu încetează de a revărsa darurile Sale cele dumnezeieşti şi preţioase asupra noastră, a românilor, spre adeverirea şi întărirea credinţei. Să vină înţelepţii lumii, care cu agerimea cea ascuţită a minţii lor au descoperit adâncurile firii. Să vină teologii

Bisericii, care, cu povăţuirea Duhului Sfânt, urmăresc adâncimile dumnezeieştilor Scripturi. Veniţi toţi împotriva grăitorilor de rău şi vedeţi că, pe câte sunt razele soarelui, pe atâtea sunt şi nenumăratele dovezi ce adeveresc cum că această Sfântă şi de minuni făcătoare Icoană este cu adevărat neisprăvită de mână omenească; şi oricum ar fi făcut Dumnezeu această minune, sau ori în ce scop, nu este omului slobod a ispiti, ca nu cumva să se mânie pe el Domnul şi să piară din calea cea dreaptă. De este întru acest chip, sau într-un alt chip minunea aceasta, este a lui Dumnezeu faptă.

„Dreapta Domnului a făcut putere."

Nu vă minunaţi, iubiţi ascultători, că dovezile, pe cât încape mintea omului, se înfăţişează celor ce voiţi a lua o mică desluşire; iar dacă cineva va fi mai mult iscoditor, acela să ia aminte ce se zice prin gura proorocului: „A Mea este izbânda, zice Domnul". Credeţi şi nu ispitiţi, că Dumnezeu e Cel ce a făcut de a înfrunzit toiagul lui Aaron; Cel ce a făcut de a izvorât apa răcoroasă din piatra seacă în pustie, şi a făcut de s-au aflat scrise fără mână de om tablele Legii; tot Acela a isprăvit şi chipul Prea Curatei Maicii Lui şi al Său. Chiar însuşi preaiscusitul zugrav nu se putea dumiri, că ar fi avut oarecare prevestire, că această sfinţită Icoană are a se săvârşi nevăzut de dumnezeiască putere, iar nu de stricăcioasele mâini ale omului muritor. Şi dacă prin umbrele Apostolilor se făceau multe minuni în popoare, mai presus de firea omenească, cu atât mai mult se cuvine a crede că Icoanele Prea Curatei Fecioare, Maica lui Dumnezeu, fac şi mai presus de fire minunate minuni. Că

de multe ori mir îndestulat izvorăşte din ele, iar uneori lacrimi curg din ochii lor, şi de multe ori pe mări călătoresc, după cum şi Sfântul Munte Athos are nu puţine Sfinte Icoane de astfel de minuni făcătoare, nu numai a Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu, ci şi ale plăcuţilor lui Dumnezeu Sfinţi, ce stau ca nişte turnuri şi slăvite monumente, spre apărarea acestui de Dumnezeu păzit loc. Şi cine poate spune nenumăratele minuni ale Sfintelor Icoane în toată lumea, nu numai la creştini, ci şi chiar la păgâni? Acestea n-au încetat a da să înţeleagă că Biserica Răsăritului învaţă drept cuvântul adevărului. Şi precum nenumăratele minuni ale Sfintelor Icoane sunt scrise, aşijderea înmiite sunt cele care n-au fost însemnate de condeiul omenesc. Că precum soarele nu poate împrăştia razele sale în tot locul, de asemenea nici omul nu poate aşa lesne a afla despre toate minunile făcute de Dumnezeu pe pământ. Numai cei ce cunosc şi se îndeletnicesc cu citirea şi cercetarea Sfintei şi Dumnezeieştii Scripturi le pot afla din parte.

Citim că-n zilele dreptslăvitorilor împăraţi greci [bizantini] Leon [VI] Înţeleptul şi Alexandru, fratele lui, fiii împăratului Machedon [Vasile Macedoneanul], era o asemenea Sfântă Icoană la una dintre monastirile Constantinopolului.

În vremea domniei Iaroslavului, în zilele lui Petru Movilă, Mitropolitul Kievului [sec. XVII], s-a aflat o asemenea Sfântă Icoană la Volga, iar până astăzi se vede la Tolga, în vechea catedrală.

Vedem, în Lavra Pecerska, că şapte icoane cu asemenea dar şi nevăzută mână s-au zugrăvit, pe care văzân-

du-le egumenul că pentru rugăciunile Sfântului Alipie (zugravul din a lor monastire) s-au făcut, a dat laudă lui Dumnezeu, închinându-se toţi acelor Sfinte Icoane nefăcute de mână, a Domnului şi a Prea Curatei Maicii Lui, şi ale Sfinţilor din vechime; iar dintre aceste şapte Sfinte Icoane, pe aceea a Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu a luat-o Voievodul Vladimir şi o a trimis la Rostov, şi stă acolo până astăzi.

La acelaşi Sfânt Alipie vedem că a venit îngerul Domnului, întru a sa casă, şi a zugrăvit icoana Adormirii Maicii lui Dumnezeu; şi întrebând îngerul pe Sfântul Alipie de mai lipseşte ceva icoanei, el i-a răspuns că este desăvârşită, ca una ce s-a făcut cu minune dumnezeiască.

De asemenea, şi cuvântătorul de Dumnezeu Ioan a zugrăvit o icoană a sa, învăţând pe un copil, anume Gusar, care zugrăvea în palatul împărătesc din Constantinopol, şi s-a mirat împăratul şi toţi ai săi de meşteşugul cel iscusit.

În Lida, satul ce este ca la 18 mile de Ierusalim, au făcut o biserică Apostolii lui Hristos Petru şi Ioan; acolo s-a aflat o icoană a Prea Curatei Fecioare ţinând în braţe pe Iisus, făcută din darul Sfântului Duh, în viaţă fiind Prea Sfânta Stăpână, şi pe care văzând-o aceasta, a binecuvântat-o, ca să fie darul Fiului său cu acea Sfântă Icoană, care, până în zilele lui Iulian Paravatul [Apostatul? – sec. IV], a făcut nenumărate minuni.

Iarăşi la Lida, în biserica făcută de Eneia şi de cei şaptezeci de apostoli, care s-a ridicat în numele Născătoarei de Dumnezeu, încă în viaţă fiind Stăpâna, şi pe care, din pizmă, evreii voiau să o risipească, iar împreună cu ei

şi închinătorii de idoli. Dar, după porunca stăpânitorului cetăţii aceleia, s-a pecetluit uşa bisericii; şi după trei zile deschizând-o, au aflat zugrăvită – dar nefăcută de mână – icoana Maicii lui Dumnezeu, de trei coţi înaltă, haina având-o albastră, iar deasupra acelei haine, alta de porfiră; fiind scrise deasupra ei aceste vorbe: „Maria, Maica Împăratului Hristos din Nazaret". Şi nenumărate minuni s-au săvârşit de această Sfântă Icoană.

În zilele Împăratului Tiberie şi ale Patriarhului Serghie [sec. VII], s-a zugrăvit nevăzut pe pânză chipul lui Iisus Hristos, în casa unei văduve, Maria din Meletin, unde şi nenumărate minuni s-au făcut de la această Sfântă Icoană.

În zilele vieţuirii Sale pe pământ, Împăratul Împăraţilor, Domnul nostru Iisus Hristos, rugându-Se în Muntele Măslinilor, a asudat cinstită Faţa Lui; şi luând o basma de la unul dintre ucenicii Săi şi ştergându-Se, îndată nevăzut s-a întipărit cinstită Faţa Lui pe acea basma; şi cine poate spune cu amănuntul minunile câte le-a săvârşit acel chip dumnezeiesc?

Şi ca să nu vă îngreunez, nu am adus mărturii cu de-amănuntul; dar văzând că, faţă de cele pomenite mai sus, mulţi stau nedumerindu-se şi zic că nu s-a mai auzit de icoane nezugrăvite de mâini omeneşti, de aceea am fost silit să mai aduc o mică încredinţare; iar voind cineva mai mult a cerceta, gata sunt mii de dovezi despre Sfintele Icoane, şi lesne a le aduce înainte. Însă nouă ni se cuvine a zice, cu Sfânta lui Hristos Biserică: „Mută să fie gura păgânilor, care nu se închină cinstitei Icoanei Tale,

celei zugrăvite şi săvârşite cu darul Duhului Sfânt, dat Prea Curatei Fecioare, Maicii lui Dumnezeu!".

Să se minuneze tot auzul omenirii, şi glasuri de bucurie şi de mulţămire cu dorire să se înalţe preadulcelui nostru Ziditor, Care ne-a dăruit astfel de mijlocitori şi veşnice monumente pe pământ. Pentru aceea şi noi toţi împreună, popoare, seminţii şi limbi, laudă Împărătesei Cerului să-i aducem, în ziua aceasta preavestită a praznicului nostru; că astăzi puterile cele nevăzute ale cerurilor din cer au căutat şi cu noi nevăzut prăznuiesc. Astăzi s-a împlinit proorocia lui David, care zice: „Să se veselească cerurile şi pământul să se bucure", că iată, pe amândouă le-a primit cea cu dar dăruită, şi spre cântarea acestei Sfinte Icoane poftesc astăzi ochii evlaviosului vostru cuget, o, preaiubitoare de serbare adunare.

Aşadar, îndrăznesc a vă ruga, în numele Celui pe Care-L vedem pe această Sfântă Icoană, ţinându-Se de Prea Curata Sa Maică în sfintele ei braţe, ca să răspundă oricui se bizuieşte a zice ceva împotriva dumnezeieştilor minuni!... Dumnezeu, pentru îndurările milei Sale, ne-a dăruit luminare nouă, celor ce eram întru întunericul puţinei credinţe, sau, mai bine-zis, ne-a dăruit mântuire nouă, celor păcătoşi, chiar dinaintea ochilor noştri.

Veniţi dar şi vă apropiaţi, iubiţilor binecredincioşi, şi mai ales voi, care sunteţi de faţă în această Sfântă Biserică; şi vă rog, luaţi bine seama la această Sfântă Icoană şi vedeţi cât este de plină de daruri! Şi toţi veţi zice că este chip de Dumnezeu lucrat, al frumuseţii cerului, şi aleasă săvârşire a atotţiitoarei mâini a lui Dumnezeu. Au nu se

pare că cerul a închis în fața ei tot seninul și toată frumusețea stelelor? Și cine poate tâlcui însușirile acestei Sfinte Fețe, când a văzut pe al ei binevestitor Arhanghel hotărând-o a fi plină de daruri? Și ce nu are acest fecioresc chip, care să nu fie plin de curățenie, de respect și sfințenie?

Se pare că în această Sfântă și de minuni făcătoare Icoană, a făcut Pronia cea dumnezeiască o minunată adunare a tuturor harurilor și o însuflețită alcătuire a tuturor frumuseților cerești și pământești.

Fiindcă, după cum mărturisesc Sfinții Părinți și vrednicii de credință istoriografi, Epifanie și Nichifor, despre chipul cel trupesc al Prea Curatei Fecioare Maria, Maica lui Dumnezeu, era Prea Sfântă încă de când viețuia pe pământ, întru acest fel: era vederea feței ei ca vederea grăuntelui de grâu, părul galben, ochii ascuțiți la vedere, întru care luminile erau asemenea rodului de măslin; sprâncenele ei erau plecate și ales de negre, nasul potrivit, buzele ca floarea trandafirului, fața nu rotundă, nici scurtă, ci puțin alungită, mâinile și degetele lungi, hainele pe care le purta erau simple și puțin mai lungi decât măsura corpului, cu trupul gingaș, având părul bine și cu multă cuviință legat.

Asemenea și preadulcele ei Fiu, Domnul Iisus, avea unele asemănări cu trăsăturile celei ce L-a născut.

Acum, preaiubiți ascultători ai Maicii lui Dumnezeu, vedeți împlinirea trăsăturilor chipului ei în Sfântă Icoana sa. Duhul Sfânt a încununat-o pe Prea Curata Fecioară cu mulțimea darurilor, precum Solomon o vestește

în *Cântarea Cântărilor*, numind-o Mireasă și așa zicându-i*: „Iată, frumoasă ești, iubita mea. Părul tău ca turmele caprelor care s-au suit din Galaad. Capul tău precum Carmilul; cosițele capului tău ca mohorâtul împărătesc legat în călătorii [7, 5; în versiunea Anania: "semeț precum Carmelul ți-este capul; cosițele, pe el, ca o porfiră păzind în ea un rege-nlănțuit"]; ochii tăi ca niște bălți ale râului Esevon; buzele tale ca o funie roșie. Miere și lapte am văzut sub limba ta. Dinții tăi ca niște turme din cele tunse, gâtlejul tău ca niște vin bun, obrazul tău ca al unei turturele frumoase, grumajii tăi și umerii tăi ca niște gherdanuri, sânul tău mult mai frumos decât grâul și vinul, ca doi iezi de căprioară gemeni, care pasc în crini; pântecele tău stog de grâu îngrădit cu crini".

Acestea toate sunt semne ale dumnezeieștilor dăruiri și cunoștințe date de către Duhul Sfânt Fecioarei Maria. Și Același Sfânt Duh a încununat cu o mulțime de daruri și Sfânta Icoană a Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu. Și vă rog, creștinilor dreptslăvitori, credeți numai ceea ce vedeți și vă veți mântui, că greu este a lovi cu piciorul împotriva boldurilor! Și cu bucurie privind, să ne închinăm Sfintei Icoane a Maicii lui Dumnezeu și a Fiului ei, celei cu dumnezeiască minune săvârșite, care are fețele vesele ca niște labirinturi întru care rătăcește toată cugetarea omenească, de care și Duhul Sfânt se minunează, văzând măririle Fecioarei, și zice: „Tu, iubita mea, frumoa-

---

* Cele ce urmează nu reprezintă un citat continuu, ci un colaj de versete, într-o traducere greoaie. Pentru locul cel mai obscur, am identificat și redat textul în versiunea Anania, punându-l între paranteze drepte (7, 5). *(Nota ed.)*

sa mea, porumbița mea, care ești întru acoperământul pietrei, arată-mi fața ta și mă fă să aud glasul tău; că dulce este glasul tău și fața ta frumoasă".

Apoi noi, nevrednicii, noi, necărturarii și neînvățații, ce vom putea zice, când și pe ritori ca pe niște pești îi lasă fără de glas, numai prin tăcere lăudând-o?!

O, negrăită milostivire și adânc de bunătate a Atotputernicului Dumnezeu, cum și în cele mai de pe urmă veacuri lucrează minuni mai presus de fire, pentru folosul și mântuirea neamului creștinesc! Cum, cu nepomenire de rău pentru păcatele noastre, ne iubește așa de mult, iconomisind chipul mântuirii noastre, cu atâtea feluri de binefaceri, și dăruindu-ne cu așa mari și neprețuite daruri sfinte, prin care cu înlesnire și îndrăzneală să mijlocim cele de folos și iertarea păcatelor, de la milostivirea Sa cea iubitoare de oameni!

Mare dar și de multă însemnătate și adâncă cugetare duhovnicească este, socotind harul cu care Dumnezeu a înzestrat și a întărit acest Sfânt Locaș, cu această Sfântă și plină de daruri Icoană a Maicii Domnului, spre mângâierea și fericirea neamului românesc, pe care niciodată nu l-a părăsit, ci din veci l-a iubit, l-a ocrotit, l-a înălțat și cu multe și mari bunătăți și binefaceri l-a dăruit și l-a proslăvit; pentru care toți cei ce cunosc istoria strămoșească se vor minuna, cum prin atâtea nebiruite și nesuferite nevoi trecând, pe toate cu bărbăție, prin darul și ajutorul lui Dumnezeu le-a biruit, păstrând libertatea și autonomia în ceste de aici, iar în cele viitoare răsplătirea faptelor celor bune, cu veșnica fericire întru Împărăția Cerurilor.

Pentru multa dragoste și datornicul respect pe care se cuvine a le avea și a le da Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, mijlocirea și nădejdea mântuirii noastre, și ca să nu rămână în uitare și în nebăgare de seamă această Sfântă Icoană cu minune zugrăvită și făcătoare de minuni a Maicii Domnului, Prea Cuvioșia Sa, Părintele Nifon, superiorul [stareţul], în înțelegere cu Părinții din Sfânta Chinovie, a hotărât ca în toți anii, în ziua de 12 Iulie, să se facă serbare mare cu priveghere de toată noaptea, în cinstea și amintirea minunatei zugrăviri a Sfintelor Fețe, a Maicii lui Dumnezeu și a Domnului nostru Iisus Hristos, cele închipuite în această Sfântă Icoană, împodobind serbarea cu cântări și laude, cu mulțumiri și cereri către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, întâmpinând cu dragoste pe toți câți se vor aduna din toate părțile, ospătându-i și împărțind milostenie la cei săraci.

Mulțumită dar, fraților, să dăm lui Dumnezeu, pentru această preaslăvită și nouă minune, că la Dumnezeu toate sunt cu putință, precum vedem prin Sfintele Scripturi; drept aceea, noi toți câți ne-am adunat la această sfântă și veselitoare serbare a Maicii lui Dumnezeu, căzând înaintea acestei Sfinte Icoane a ei, ce-și are închipuite fețele cu minune, să strigăm credincioși:

Prea Sfântă Stăpână de Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioară Marie, protectoarea și apărătoarea noastră, cerem a ta nebiruită apărare; Împărăteasa Cerului și a pământului, ceea ce ai cu dreptate numele de Prodromița, adică Înaintemergătoare, întărește-ne întru lucrarea faptelor bune și ne du de mână întru împărăția

cea cerească; povățuiește-ne pe toți dreptcredincioșii creștini, spre a vedea și veșnic a ne îndulci de mărirea Fiului Tău și Dumnezeului nostru, că binecuvântată și preaslăvită ești în vecii vecilor. Amin.

Icoana Maicii Domnului Apărătoare de foc

Alte Sfinte Icoane făcătoare de minuni

Se mai află în această Sfântă Monastire și alte Sfinte Icoane făcătoare de minuni, dăruite din Țara Românească de oarecari binecredincioși creștini români de bun neam, al căror istoric îl vom povesti în parte.

1) ICOANA MAICII DOMNULUI APĂRĂTOARE DE FOC

În orașul Bârlad este o familie veche, Greceanu, din care se trăgea și d-l Nicolae Greceanu, având soție pe d-na Elena Greceanu. Nu am putut afla cum această familie a dobândit o Sfântă Icoană foarte veche a Maicii Domnului; numai atâta ni s-a povestit, că fiind la o altă familie, s-a întâmplat să le ardă casa din temelii, fiind toată de lemn, iar în acea casă era și această Sfântă Icoană. După ce s-a potolit focul, au început a căuta printre tăciuni, doar-doar vor mai găsi ceva din vasele de aramă și argint; însă, în loc de ceea ce căutau, găsiră în chip nesperat Sfânta Icoană a Maicii Domnului în mijlocul cărbunilor și cenușii, neatinsă câtuși de puțin de mistuitoarea flacără a focului, ci numai afumată și înnegrită!

Le tresări inima de spaimă și mirare când ridicară Sfânta Icoană din foc, căci o crezuseră cu totul mistuită de flăcări; apoi, spălând-o bine cu apă, văzură că nici zugrăveala nu se stricase câtuși de puțin, ci numai fumul o

pătrunsese, de unde i-a rămas fața înnegrită, dar nicidecum desfigurată, iar aceasta numai ca semn spre amintirea și adeverirea acelei minuni a scăpării din foc.

De la aceștia, nu se știe cum a trecut Sfânta Icoană în familia Greceanu, unde, cât timp au avut-o, întotdeauna făcea felurite semne; mai ales pe la sărbători mari și când era să li se întâmple pagube, morți și alte cazuri de întristare, trăsnea sau alt semn se făcea la Sfânta Icoană. Iar când cu umilință citeau Paraclise, Acatiste și alte rugăciuni dinaintea Sfintei Icoane, întotdeauna erau siguri că li se împlineau cererile, spre marea lor bucurie și mulțumire.

D-na Elena Greceanu a avut ca moștenire în casă această Sfântă Icoană, față de care nutrea multă evlavie și dinaintea căreia ardea nestinsă candela, pentru minunile pe care le făcea, mai ales având și darul apărării de foc, mai presus de orice alte daruri.

După moartea d-lui Nicolae Greceanu, rămânând văduvă d-na Elena, și adesea arătând semne Sfânta Icoană, s-a îngrijorat foarte, socotind că poate nu este cuviincios a ține în casă o astfel de icoană făcătoare de minuni, ci mai de cinste este a o da la o Sfântă Monastire. Astfel gândind și hotărându-se să o dea, cunoscând pe Părintele Isaia Schimonahul, unul din cei dintâi ostenitori și fondatori ai acestei Sfinte Monastiri, care se întâmplase a fi atunci prin Bârlad cu strângerea de milostenie, l-a chemat și, povestindu-i toate de Sfânta Icoană, i-a dat-o s-o ia cu el. Iar acesta, luând-o cu mare și nespusă bucurie, a dus-o la metoc în București, unde, cu ajutorul mai multor evlavioși patrioți, a îmbrăcat-o cu argint, așa cum se vede acum, căci mai înainte nu avusese îmbrăcăminte. După aceea, curând, a dus-o la Monastire [la Prodromu], pe la 1865.

Împreună cu această Sfântă Icoană a venit și darul Maicii Domnului, ca să apere acest Sfânt Locaș de orice rele și pagube, mai ales de mistuitoarele flăcări ale focului, ca și de grindină. Și, într-adevăr, toți cei ce cunosc de aproape acest Sfânt Locaș pot să mărturisească de câte primejdii de foc, de grindină și de alte rele întâmplări a fost el apărat prin darul acestei Sfinte Icoane și prin harul Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu.

Această Sfântă Icoană este zugrăvită pe scândură de tei, în mărime de 70 cm, chipul Maicii Domnului până la brâu, cu Domnul nostru Iisus Hristos în brațe pe stânga. Scândura icoanei e puțin despicată în dreptul feței Maicii Domnului, nu se știe de când (poate de când au scos-o din foc).

Acum este așezată deasupra stranei arhierești, dându-i-se totdeauna respectul și cinstea cuviincioasă.

Iar în toți anii, Părintele Egumen, însoțit de toți confrații Sfântului Locaș, face sfințirea apei și litanie mare, într-una dintre cele mai frumoase zile ale Săptămânii Luminate, înconjurând cu această Sfântă Icoană tot cuprinsul Sfintei Monastiri, cu rugăciuni și cereri spre cele de folos, pentru Monastire, pentru patrie și pentru ctitorii, epitropii, miluitorii și binefăcătorii Sfântului Locaș, citind cele 11 Evanghelii ale Învierii. Tot cu această Sfântă Icoană se fac și alte procesiuni în cursul anului, în timp de

secetă, epidemii, grindină, foc şi alte încercări ce vin asupră-ne, pentru păcatele noastre, de care grabnic se izbăvesc, prin sfintele rugăciuni şi puternicele mijlociri ale Prea Sfintei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Maria, pentru care şi noi toţi să ne învrednicim Împărăţiei Cerurilor. Amin.

2) ICOANA MAICII DOMNULUI ÎNAINTE VESTITOARE

Asemenea se mai află [la Prodromu] Sfânta Icoană a Maicii Domnului, zugrăvită pe scândură de stejar, în mărime de 90 cm, şi este foarte veche, de peste 200 de ani, după cum mărturiseşte şi stilul picturii.

Această Sfântă Icoană a fost în casa d-nei Elena Veropolu din Bucureşti, având-o moştenire de la părinţii săi. După moartea ei, a lăsat-o fiului său, Temistocle, cunoscut de aproape Sfintei noastre Monastiri şi tuturor Părinţilor petrecători la metocul Schitul Icoanei din Bucureşti, care, ca un evlavios şi pios creştin, multe odoare bisericeşti de valoare a dăruit, atât în monastire cât şi în metoc, întru eterna pomenire a părinţilor şi a neamului său. Pe lângă toate acestea, a dăruit Sfintei Monastiri şi această Sfântă Icoană a Maicii Domnului, făcătoare de minuni, după ce cu propria sa cheltuială a îmbrăcat-o cu argint, aşa precum se vede astăzi.

A trimis-o aci, la Sfântul Munte, cu ocazia venirii în afacere [cu treburi] a Părintelui Nectarie Mironescu Ieromonahul, iconomul metocului Schitul Icoanei, în anul 1905, luna Iunie.

Sfânta Icoană este despărţită în două prin curmeziş. În partea de sus, este zugrăvită icoana Maicii Domnului Iviriţa.

Deasupra chipului Maicii Domnului este zugrăvită Sfânta Treime, iar de o parte şi de alta Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, ca [şi] cum ar ţine coroana Maicii Domnului pe cap.

În dreapta Maicii Domnului, Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel; iar la stânga, Sfântul Ioan Botezătorul şi Sfântul Nicolae.

Sub chipul Maicii Domnului este trasă o linie, de la o margine până la cealaltă a icoanei, iar sub această linie sunt zugrăviţi, la mijloc, Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena; în dreapta lor, Sfinţii [Trei] Ierarhi Vasile [cel Mare], Ioan [Gură de Aur] şi Grigorie [Teologul], iar la stânga, Sfinţii Atanasie cel Mare, Spiridon şi Haralambie. Sub aceşti sfinţi este trasă iar o linie şi sunt zugrăviţi, începând de la marginea din dreapta: Sfinţii Doctori [fără de arginţi] Cosma şi Damian, Cuviosul Antonie cel Mare şi Martirii Gheorghe, Dimitrie, Evstatie şi Trifon.

Toţi aceşti sfinţi sunt zugrăviţi stând în picioare, şi toţi din cei mari sfinţi făcători de minuni, având în mijloc pe Sfânta Treime, Dumnezeire Una, şi pe Fecioara Maria, de Dumnezeu Născătoarea, ţinând pe Domnul Iisus Hristos în braţe, plină de veselie şi căutând cu dragoste către privitori, arătându-se gata a împlini nevoile celor ce cu credinţă, prin sfintele şi puternicele sale rugăciuni, cer milă şi ajutor de la Dumnezeu.

Această Sfântă Icoană are darul prevestirii, făcând un semn sfinţit în auzul celor ce se roagă. Astfel de semne de multe ori s-au auzit, atât în casa familiei d-lui Veropolu, cât şi în biserică, în timpul rugăciunilor.

Acum este aşezată în biserica mare, vis-à-vis de strana arhierească, închinându-i-se toţi, şi fiecare îşi dobândeşte cererea după credinţa sa, căci darurile Maicii Domnului şi mila ei sunt nemărginite, şi spre toţi caută cu îndurare şi îi mângâie în scârbele lor; a căreia milă şi dragoste fie şi cu noi toţi. Amin.

3) ICOANA MAICII DOMNULUI CTITORIŢA

Întâiul Superior şi iniţiatorul fondării acestei Sfinte Monastiri, Prea Cuvioşia Sa Părintele Nifon Ieroschimonahul, a avut o iconiţă a Maicii Domnului foarte veche, în mărime de 25 cm.

Nu se ştie de unde anume a moştenit-o, însă a avut-o din începutul călugăriei sale, şi întotdeauna i-a fost ajutătoare; căci orice cerea la Maica Domnului, rugându-se cu credinţă la această Sfântă Icoană, îi împlinea.

Asemenea şi când a venit în Sfântul Munte şi s-a hotărât să înceapă un act de aşa însemnătate, atât religios cât şi patriotic, adică fondarea Sfintei Monastiri Române Prodromu, întâi s-a rugat cu fierbinţeală Maicii Domnului la această Sfântă Icoană şi a cerut ca, de este voinţa lui Dumnezeu, să se zidească acest Sfânt Locaş, să-i ajute şi să-i înlesnească toate, spre a se face cu uşurinţă şi cu bunăvoinţa tuturor persoanelor mari celor în drept. Şi întradevăr că a urmat minunea minunilor: că nu numai Prea Cuvioşiei Sale i-a dat încurajare şi râvnă, dar şi celor ce le propunea despre această sfântă faptă, precum Î. P. S. Sofronie, Mitropolitul Moldovei, şi mulţi boieri mari de la Divan, asemenea şi fericitul întru pomenire Domnitor Al. Ghica, fondatorul de căpetenie al acestui Sfânt Locaş, şi toţi ceilalţi au primit multă bunăvoinţă şi râvnă, iar actul de fundaţie dat de Sfânta Monastire Lavra, la 1820, s-a găsit ca prin minune şi cu mare uşurinţă în Sfânta Monastire Neamţu, unde nu ştia nimeni de aceasta.

Pentru toate acestea – şi multe altele – se poate vedea în istoricul fondării Sfintei Monastiri.

Această Sfântă Icoană se pronumeşte Ctitoriţa sau Fondatoarea, ca una ce-a fost luată ca ajutătoare la întemeierea Sfântului Locaş, căci Părintele Nifon o purta cu sine oriunde mergea în afacerile casei, şi îi ajuta la toate de minune, apărându-l şi de multe primejdii, cu al căreia dar şi ajutor să ne mântuiască Maica Domnului şi pe noi toţi. Amin.

4) ICOANA SFINTEI TREIMI

Între primii ostenitori şi ctitori ai Sfintei Monastiri Prodromu a fost şi Părintele Marcu Schimonahul, care mult s-a ostenit cu adunatul milosteniei de la pioşi creştini din toată ţara, aducând la zidirea bisericii şi a întregii monastiri sume însemnate de bani şi odoare sfinte bisericeşti: Evanghelii, candele, cădelniţe, toate de argint, şi alte multe obiecte.

În tot timpul călătoriei sale în această misiune, a avut cu sine Sfânta Icoană a Sfintei Treimi, în mărime de 20 cm, îmbrăcată cu argint şi suflată cu aur; având în mijloc, la picioarele Dumnezeieştilor Feţe, pe Maica Domnului stând în genunchi, iar în dreapta pe Arhanghelul Mihail şi în stânga pe Arhanghelul Gavriil, mai jos de Prea Sfânta Fecioară, la care în toate zilele şi în tot momentul făcea rugăciuni şi pravila sa monahicească, rugând cu căldură pe Sfânta Treime, Dumnezeire Una, ca, pentru rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale Sfinţilor Arhangheli, să-i ajute în întreprinderea sa şi să-l acopere [să-l păzească] de toate relele întâmplări sufleteşti şi trupeşti. Şi, într-adevăr, mult i-a ajutat Dumnezeu prin această Sfântă Icoană, pentru credinţa şi dragostea ce avea la ea, că de multe primejdii l-a scăpat, de la încercări de potop, de lupi, de tâlhari şi de alte ispite călugăreşti, câte se întâmplă într-o călătorie de peste 20 de ani şi în astfel de afacere, umblând din loc în loc şi din casă în casă, întâmpinând tot felul de oameni şi de obiceiuri; şi despre toate l-a păzit întreg şi nevătămat. Asemenea i-a ajutat în ascultarea sa cu mult spor şi folos, precum am zis mai înainte, după cum despre acestea toate nu numai singur mărturisea când era în viaţă, dar înseşi lucrurile ce s-au făcut şi obiectele pe care le-a adus adeveresc.

Această Sfântă Icoană, după moartea Părintelui Marcu, s-a pus în Sfântul Altar, pe Sfânta Masă, ca să fie totdeauna de faţă la săvârşirea Sfintelor Taine, în biserica sfântului locaş ce s-a zidit cu darul şi ajutorul Sfintei Treimi, prin netrecutele rugăciuni ale Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale Sfinţilor Mari Generali [Arhistrategi] ai oştirilor îngereşti, Mihail şi Gavriil; cu ale cărora sfinte şi puternice rugăciuni să ne mântuim noi toţi. Amin.

5) ICOANA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL "PRODROMU"

În Paraclisul cel vechi al Cinstitului Înaintemergător şi Botezător Ioan, adică "Prodromu", este Sfânta Icoană făcătoare de minuni a Sfântului Ioan, în mărime de 85 cm, îmbrăcată cu argint şi foarte veche, poate de când este rezidit paraclisul pentru a doua oară, la 1660, de Filoftei Duhovnicul. Este aşezată în tâmplă, în rândul Icoanelor Împărăteşti, la stânga Mântuitorului. A îmbrăcat-o cu argint Domnitorul Moldovei, Grigorie Al. Ghica Voievod, la 1853, când se zidea şi Sfânta Monastire.

Din predanie, avem de înregistrat multe minuni pe care le-a făcut Sfântul Ioan prin această Sfântă Icoană; însă cea mai importantă, şi de mulţi dintre cei bătrâni cunoscută, este următoarea.

La 1821, când a fost zavera cea mare între turci, greci şi români, atunci venind mulţime de oştire turcească în Sfântul Munte, ca să tortureze şi să smerească [să supună] pe cei răsculaţi, luă stăpânire peste toate monastirile, jefuindu-le şi torturând pe monahi.

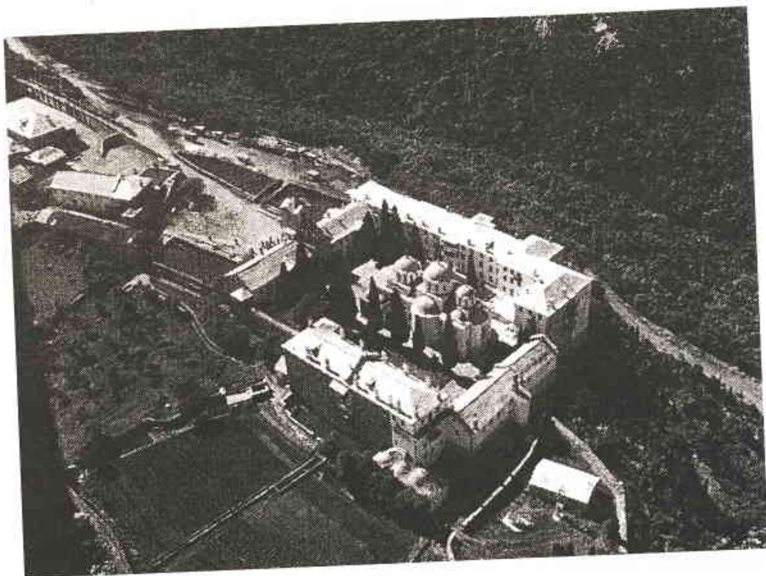
Venind să jefuiască şi Chilia Prodromului de la Vigla sau Ianicopole, nu găsiră ceva de mare preţ, fiindcă monahii români ce locuiau în acest schit fugiseră unii în România, iar alţii se retrăseseră în monastire şi în alte

părţi ale Sfântului Munte, iar odoarele şi obiectele de valoare, unele le luară cu ei împreună, iar altele, mai greu de purtat, le depuseră în Marea Lavră, spre păstrare, până la trecerea tulburării şi reîntoarcerea lor la chilie. Intrând soldaţii turci în paraclis, sperând că vor găsi ceva argintării, îndată îi cuprinse o frică şi cutremur, părându-li-se că văd ceva; şi astfel, de frică, traseră cu pistoalele asupra Sfintei Icoane a Sfântului Ioan; iar gloanţele, în loc să o vătăme, se întorceau înapoi şi-i loveau tot pe ei! Acestea văzându-le, şi mai mult s-au înfricoşat şi au fugit, iar Sfânta Icoană a rămas neatinsă de nici un glonţ, precum se poate observa.

Multe alte minuni şi arătări a făcut Sfântul Ioan prin această Sfântă Icoană, în timpul zidirii bisericii şi a corpurilor de case dimprejur. Că odată a căzut un meşter din streaşina bisericii, [de la] înălţimea de 8 m, şi când cădea, a văzut pe Sfântul Ioan ţinându-l de mână, astfel că nu s-a vătămat nimic din cădere, ci îndată s-a suit iar sus, la locul său. Altădată s-a rupt o schelă cu mulţime de piatră ridicată pentru zidit la o înălţime de 12 m, astfel că toată piatra a căzut pe doi monahi: Calinic Ieromonahul, căruia i s-au jupuit numai ţurloaiele, şi Lazăr Monahul, pe care l-au acoperit desăvârşit bolovanii; şi, după ce i-au scos de sub pietre, socotindu-i morţi, i-au găsit vii şi întregi, spunând că au chemat pe Sfântul Ioan într-ajutor, când s-a pornit schela şi bolovanii cu ea, şi îndată au simţit că-i acoperă cineva, spre a nu-i lovi şi strivi pietrele.

Asemenea şi în timpul călătoriilor Părinţilor monastirii, cu caicele şi cu bărcile pe mare, în cazuri de primejdie şi furtuni mari, îndată îl cheamă pe Sfântul Ioan într-ajutor, citind şi acatistul Sfântului, care grabnic le vine în ajutor; precum de multe ori au simţit că stă Sfântul la cârmă, conducând caicul sau barca, şi de aci luau mare curaj şi nădejde. Şi într-adevăr că face mari minuni în felul acesta, căci s-a observat cu luare-aminte că, de când este monastirea şi până acum, cu toate că nu prea cunosc toţi marina, iar monastirea se află la cea mai sălbatecă poziţie de mare şi loc periculos, Sfântul Ioan pretutindeni şi totdeauna îi păzeşte şi-i iconomiseşte, atât pe mare cât şi pe uscat; numai un lucru cere de la monahi, ca să-şi păzească datoriile lor călugăreşti, pravila şi canonul, să aibă dragoste între ei, să fie smeriţi şi postitori, şi cu multă bunăvoinţă şi nădejde să facă ascultare unde sunt orânduiţi, păzind dreptatea, adevărul şi curăţenia, ca nişte adevăraţi ucenici ai Sfântului al cărui nume – acela de „Prodromiţi” – îl şi poartă; iar pentru cele trebuincioase, are Sfinţia sa grijă, că doar cu puţină osteneală li se iconomisesc toate.

Cu ale căruia rugăciuni, şi ale Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, să ne ajute [Dumnezeu] a petrece această viaţă în fapte bune, mai ales în dragoste duhovnicească, ascultare, post şi rugăciune, şi adeseori în Sfântă Împărtăşire, demni a ne numi ucenici ai Săi şi părtaşi Împărăţiei Cerurilor şi fericirii Sfinţilor în veci. Amin.

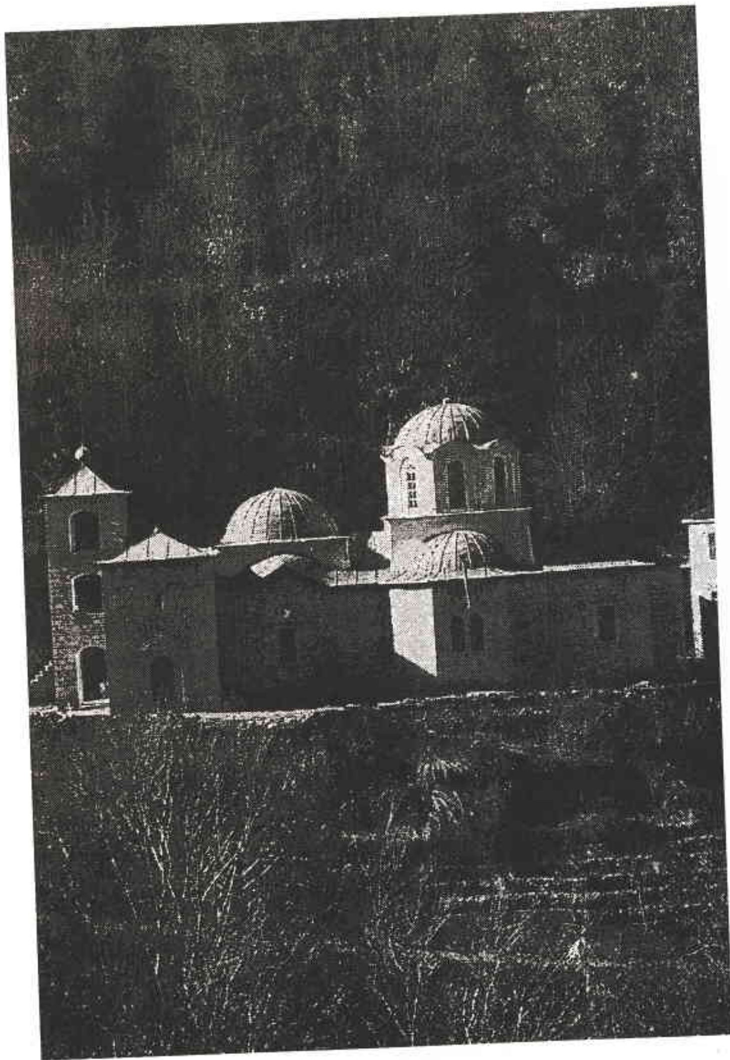
Schitul românesc Prodromu
(vedere aeriană)

ANEXE

Sfântul Munte Athos: contribuții românești

*

Scurtă prezentare pentru folosul vizitatorilor

Schitul românesc Lacu

Anexa I

Contribuția românilor și a Bisericii Ortodoxe Române la susținerea Sfântului Munte Athos*

De la jumătatea veacului XIV și până în veacul XIX, nenumărate documente grecești, slavone și românești dovedesc în chip neîndoielnic că, dintre toate mănăstirile suverane azi în Sfântul Munte Athos, nu este nici una pentru a cărei refacere, întreținere și înzestrare să nu fi contribuit voievozii Țărilor Române sau credincioșii Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, cu ajutorul românesc s-au zidit din temelie ori s-au renovat multe mănăstiri athonite, s-au zugrăvit biserici, paraclise și trapeze, s-au făcut ziduri de apărare, fântâni de apă și turnuri de veghe, s-au dăruit cărți de slujbă și odoare de preț, icoane ferecate în aur și argint, odăjdii, epitafe și dvere cusute în fir de aur și împodobite cu pietre scumpe și mărgăritare, care, toate laolaltă, alcătuiesc azi tezaurul de mare preț și comorile de artă ale Athosului. De aceea, toate dipticile mănăstirilor athonite sunt pline de nume de români trecuți în rândul marilor ctitori. Într-adevăr, inscripțiile păstrate până azi pe

* În partea finală broșurii *Scurt îndrumător pentru pelerinii români* (1998), acest extras este precedat (p. 27) de următoarea „Însemnare”: *Pentru o mai deplină documentare a pelerinilor români care vizitează mănăstirile Sfântului Munte, dăm în continuare un extras din revista Patriarhiei Române* ***Ortodoxia****, nr. 2/1953, privind „Contribuția românilor și a Bisericii Ortodoxe Române la susținerea Sfântului Munte – Athos”.*

zidurile sfintelor locaşuri, mulţimea de hrisoave şi manuscrise vechi, păstrate în bibliotecile tuturor mănăstirilor athonite, dovedesc cu prisosinţă marele sprijin dat de poporul român pentru acest ţinut de sfinţită aşezare călugărească. În faţa atâtor mărturii netăgăduite, atât istoriografia greacă precum şi cea slavă recunosc îndeobşte că *„nici un alt popor ortodox n-a făcut jertfe mai mari şi n-a susţinut cu mai multă dărnicie mănăstirile din Sfântul Munte, ca România".*

De altfel, după căderea Bizanţului sub turci [1453], singurul scut de ocrotire pentru călugării athoniţi au rămas doar voievozii români care, pentru marea lor milostivire şi îndurare, sunt asemănaţi de călugării athoniţi cu împăraţii Justinian şi Constantin cel Mare, sau că istoria n-a cunoscut un împărat mai darnic, cum s-a spus despre Constantin Vodă Brâncoveanu (1688-1714).

Începând cu primii Basarabi din veacul al XIV-lea şi sfârşind cu ultimii voievozi şi domni din veacul al XIX-lea, mănăstirile atonite au primit nu numai autoare în bani, ci şi numeroase alte venituri, dăruindu-li-se mănăstiri şi metocuri bogate, sate şi moşii întinse, păduri, ţarini şi podgorii, bălţi şi heleştee cu peşte, vămi, vaduri de mori.

Aşadar, Biserica Ortodoxă Română are în plus, pentru apărarea autonomiei athonite, şi titlul de principală ctitoră a celor mai multe aşezăminte de pe Sfântul Munte, titlu ce constituie un izvor de drepturi pe care Ortodoxia de pretutindeni trebuie să i le recunoască, fiindcă până azi n-au fost abolite principiile dreptului ctitoricesc, drept rămas în vigoare, atât în viaţa internă cât şi în relaţiile interortodoxe.

Astfel, biserica de la Protathon, cu toate dependinţele sale, a fost reînnoită în întregime, la anul 1508, de Bogdan Voievodul Moldovei, şi tot cu ajutor românesc s-a zugrăvit, la 1520, paraclisul Sfântului Ioan Botezătorul. Între daniile făcute la Protathon de voievozii români, trebuie amintite bogatele mănăstiri Sfinţii Trei Ierarhi din Iaşi şi Cotroceni din Bucureşti, ale căror venituri însemnate au constituit cel mai preţios sprijin pentru Chinotita athonită timp de aproape două veacuri.

Marea Lavră a fost reclădită aproape în întregime, la începutul veacului al XVI-lea, de voievodul Neagoe Basarab, care i-a dăruit şi un ajutor de 90000 de taleri. La 1643, Matei Vodă Basarab zideşte aici, din temelie, biserica cu hramul Sfântul Mihail Mărturisitorul, unde se află zugrăvit ca ctitor.

Mănăstirea Vatoped este reclădită în parte, după 1526, de voievodul Ţării Româneşti Radu de la Afumaţi, care a zidit aici şi biserica cu hramul Maicii Domnului, împreună cu turnul, vinăria şi hambarele. Voievodul Moldovei, Alexandru Lăpuşneanul, i-a dăruit, în anul 1560, un metoh la Salonic, cumpărat cu 65000 de aspri, şi i-a acordat un ajutor anual de 300 de galbeni. În anul 1660, biserica acestei mănăstiri a fost refăcută de Vasile Lupu şi fiul său Ştefăniţă Vodă, iar la sfârşitul secolului al XVII-lea, Constantin Vodă Brâncoveanu i-a dăruit un ajutor de 21000 de aspri. Vatopedul a avut închinate în Moldova un număr de şase mănăstiri şi numai moşiile mănăstirii

Golia erau în întindere de peste 100000 ha.

Mănăstirea Iviron a primit, în anul 1605, de la voievodul Radu Şerban al Ţării Româneşti, un ajutor de 15000 de aspri, iar urmaşul său la domnie a cheltuit, pentru aducerea apei în mănăstire, peste 60000 de aspri.

Lavra Hilandarului s-a bucurat de ajutorul românesc încă de la sfârşitul veacului al XV-lea, iar mănăstirea Dionisiu a fost rezidită din temelie, între anii 1512-1515, de evlaviosul voievod Neagoe Basarab, care a zidit aici şi o biserică nouă cu hramul Sfântul Nifon. În anul 1534, arzând biserica mănăstirii, s-a reclădit şi zugrăvit de voievodul Moldovei, Petru Rareş.

Mănăstirea Cutlumuş a fost rezidită şi întemeiată din nou de egumenul Hariton, viitorul Mitropolit al Ungro-Vlahiei (1372-1381), cu ajutorul bănesc dat de voievozii munteni Nicolae Alexandru Basarab şi fiii săi Vlaicu Vodă şi Radu Vodă, cu îndatorirea ca să fie socotită „Lavră a Ţării Româneşti" şi să aibă adăpost într-însa şi călugări români. După ce primeşte, în tot cursul veacului al XV-lea, mai multe danii de moşii şi ajutoare în bani, la începutul veacului al XVI-lea Mănăstirea Cutlumuş este refăcută în întregime de voievozii Radu cel Mare şi Neagoe Basarab, care au zidit biserica cu hramul Sfântul Nicolae, clădind apoi chilii, trapeză, bolniţă, arhondaric şi altele. Milosteniile şi ajutoarele românilor pentru Cutlumuş au urmat aproape fără întrerupere până la sfârşitul veacului trecut, când, întâmplându-se în 1893 să ardă toate chiliile din partea de Răsărit, s-au făcut altele noi cu dania unor credincioşi din Bucureşti.

Chiliile Mănăstirii Pantocrator şi fântâna din faţa bisericii au fost zidite în anii 1536-1537 de logofătul Ţării Moldovei, Gavriil Trotuşeanu.

Mănăstirea Xiropotamu posedă azi în arhiva sa peste o mie de documente româneşti, care pot dovedi marea dărnicie de care s-a bucurat ea, în decurs de patru veacuri, din partea voievozilor munteni şi moldoveni. Adăugăm că biserica a fost renovată de Doamna Ruxandra, soţia lui Alexandru Lăpuşneanul, care a refăcut cu cheltuiala sa şi zugrăveala. În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, ca să poată scăpa mănăstirea de datoriile în care era înglodată, călugărul athonit Chesarie Daponte a colindat după milostenie satele şi oraşele Moldovei şi Munteniei, strângând, în curs de opt ani, în folosul acestei mănăstiri, peste 7500000 de piaştri.

Mănăstirea Zografu a fost atât de mult ajutată şi de bogat înzestrată de către voievozii Moldovei, începând cu Alexandru cel Bun (1400-1432) şi Ştefan cel Mare (1457-1504), încât era socotită drept ctitorie românească.

Mănăstirea Dochiaru a fost rezidită din temelie şi zugrăvită cu cheltuiala voievodului Moldovei Alexandru Lăpuşneanul (1552-1568) şi prin purtarea de grijă a Mitropolitului Sucevei, Teofan, care, retrăgându-se din scaun, s-a închinoviat aici, unde a şi murit în anul 1598, fiind îngropat chiar în nartica bisericii.

Mănăstirea Caracalu a fost şi ea rezidită din temelie, în anul 1535, de voievodul Moldovei Petru Rareş.

Tot cu ajutor românesc s-a reclădit în întregime şi Mănăstirea Simonpetra în urma focului nimicitor din anul

1580. Aici se află zugrăvit, în calitate de ctitor, Domnul Ţării Româneşti Mihai Viteazul (1593-1601), care i-a închinat, în anul 1599, bogata Mănăstire Sfântul Nicolae, zidită de el în Bucureşti şi înzestrată cu moşii atât de mari încât din veniturile lor s-a putut reface uşor Mănăstirea Simonpetra, distrusă din nou de foc în anul 1625.

La nici o mănăstire din Sfântul Munte nu se cunosc atâtea hrisoave de danii provenite de la voievozii munteni şi moldoveni, ca la Xenofont. Ele încep din veacul al XV-lea şi continuă până la jumătatea veacului al XIX-lea, şi în toate se arată că această mănăstire a fost „zidită şi înfrumuseţată” de binecredincioşi domni români. Astfel, în 1545, biserica mănăstirii a fost zugrăvită de Constantin Vornicul şi fratele său, Radu. În 1564, boierul Nil Coman a rezidit din temelie Biserica Sfântul Gheorghe, iar în 1637, Matei Basarab (1632-1654) a rezidit din temelie biserica mare şi trapeza unde se află zugrăvit în calitate de ctitor.

Mănăstirea Grigoriu a fost rezidită în secolul al XV-lea de domnitorul Moldovei Ştefan cel Mare, care i-a dăruit apoi şi vechea mănăstire Sfântul Trifon din Karyes, cumpărată cu 24000 de aspri, şi unde fiul său, Bogdan Vodă (1504-1517), a zidit o biserică. Turnul clopotniţei Mănăstirii Grigoriu păstrează până astăzi inscripţia din anul 1502, care arată că s-a clădit de voievodul moldovean. Spre a ilustra veniturile pe care le-a avut această mănăstire de pe proprietăţile închinate în Ţara Moldovei, este destul să spunem că egumenul Visarion, de neam din Peloponez, în timp de 10 ani (1842-1852) cât a administrat Mănăstirea Vizantea din Moldova, a adunat o avere atât de mare încât, la moartea sa, a lăsat prin testament Mănăstirii Grigoriu, Chinotitei athonite şi unui spital din Athena o avere de peste 20 de milioane de lei.

Din secolul al XV-lea şi până la începutul secolului al XIX-lea, Mănăstirea Sfântul Pantelimon – Rusikon – a primit nenumărate ajutoare în bani şi moşii, iar între anii 1812-1819, biserica fiind ruinată, s-a rezidit din temelie de Scarlat Callimah, domnul Moldovei.

Aceleaşi danii în bani şi moşii s-au făcut şi celorlalte mănăstiri athonite: Filoteu, Sfântul Pavel, Stavronikita şi Esfigmenu, unele datând chiar din secolul al XV-lea.

Atestările dărniciei româneşti la Muntele Athos se află consemnate în cele câteva mii de documente care se păstrează, cea mai mare parte, în arhivele mănăstirilor athonite, iar altele în Arhivele Statului Român, din Iaşi sau Bucureşti, sau în Biblioteca Academiei Române. O specificare a lor, chiar în rezumat, nu este posibilă în cadrul restrâns al unui articol. Cităm doar câteva dintre colecţiile de documente, la care trimitem pe cei care vor să se lămurească asupra dărniciei româneşti faţă de Muntele Athos: Porfirie Uspenski, *Catalogul documentelor din Sfântul Munte Athos*, Petersburg, 1847; I. Brezoianu, *Mănăstirile închinate*, Bucureşti, 1861; V. Langlois, *Le Mont Athos et ses monastères*, Paris, 1867; P. Florinski, *Documente athonite*, Petersburg, 1880; revista Βυζαντινά χρόνικα tom. X, Petersburg, (1903); XII (1906); XIII (1907); XVII (1911); XX (1913); Calinic Delicani, Πατριαρχικά εγγραφα, vol. I-III, Constantinopol, 1902-1905; G. Millet – J.

Pargoire – L. Petit, *Recueil des inscriptions chrètienne de l'Athos*, Paris, 1904; N. Iorga – Hurmuzachi, *Documente cu privire la Istoria Românilor*, vol. XIV, 1-3, Bucureşti, 1915-1937; Gr. Nandriş, *Documente slavone din mănăstirile Sfântului Munte*, Bucureşti, 1936; Academia R.P.R., *Documente privitoare la istoria Românilor, sec. XVI-XVII*, Bucureşti, 1951-1952.

În faţa atâtor mărturii documentare, chiar istoricii aghioriţi Gherasim Smirnakis, Kosma Vlahos, Arhim. Hristofor Ktena şi Ierom. Kiril Lavriotul recunosc, în mod unanim, dărnicia românească pentru Sfântul Munte, arătând, în studiile şi lucrările pe care le-au publicat fiecare, că *„fără ajutorul dat de voievozii munteni şi moldoveni în decursul veacurilor, unele mănăstiri athonite ar fi încetat demult să mai existe sau să-şi continue viaţa lor de obşte"*.

Manuscris athonit în limba română

Anexa II

Sfântul Munte Athos – „Grădina Maicii Domnului"

Sfântul Munte Athos este supranumit „Grădina Maicii Domnului". Se spune că Născătoarea de Dumnezeu, însoţită de Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan, a plecat într-o călătorie spre insula Cipru, pentru a-l vizita pe Sf. Lazăr. Corabia a fost însă surprinsă de o furtună care a împins-o pe ţărmurile Athosului, acolo unde astăzi se află Mănăstirea Iviron. Copleşită de frumuseţea locului, Maica Domnului s-a rugat Fiului său să îi dăruiască acest munte. O voce i-a răspuns din ceruri: „Fie aceasta grădina ta şi loc de nevoire pentru cei ce caută mântuirea!". Şi dragostea ocrotitoare a Maicii Domnului pentru acest loc binecuvântat se face simţită până în zilele noastre...

Istorie şi legendă

Athosul este o peninsulă situată la Marea Egee, în partea nordică a Greciei. Lungă de aprox..60 şi lată de aprox. 10 de kilometri, ea este dominată de o culme maiestuoasă, de peste 2000 de metri.

Numele de Athos este al unui gigant despre care legendele precreştine spun că s-ar fi bătut prin partea locului cu Poseidon [zeul mărilor], aruncând asupra acestuia stânca uriaşă care-i poartă astăzi numele. O altă versiune ne vorbeşte de victoria zeului Poseidon, care, pen-

tru a-l pedepsi pe Athos, l-ar fi îngropat sub imensa stâncărie.

Strabo şi Plutarh ne relatează că Deinokrate, arhitectul lui Alexandru Macedon, voia să transforme masivul Athonului într-o imensă statuie a marelui împărat, care urma să țină într-una din mâini un întreg oraş. Alexandru cel Mare nu a agreat însă acest proiect ciclopic, lăsând muntele aşa cum era.

Nu se ştie cu exactitate de când datează primele aşezări monastice de aici, însă împăratul bizantin Constantin Monomahul, într-un act din 1046, vorbea deja de „Sfântul Munte”. Dacă acesta îşi trage rădăcinile istorice din marele imperiu ortodox al Bizanțului, rădăcinile sale spirituale vin tocmai din secolul al 4-lea, din deşerturile fierbinți ale Egiptului, acolo unde marii sihaştri Antonie şi Pahomie puneau bazele monahismului răsăritean.

Organizarea Sfântului Munte: mănăstiri şi schituri

Unul dintre cele mai mari centre monastice creştine, Sfântul Munte a fost şi va rămâne un far călăuzitor pentru întreaga lume ortodoxă. Refugiu spiritual situat parcă în afara timpului, Sfântul Munte este un stat monastic independent, având o constituție ratificată prin tratate internaționale. Cu toate că are cele mai strânse legături cu Grecia şi oricui locuieşte aici i se acordă cetățenia elenă, el se doreşte un centru *panortodox*, aici viețuind laolaltă monahi greci, ruşi, români, sârbi, bulgari, ciprioți, dar şi monahi ortodocşi proveniți din țări occidentale.

Întreg teritoriul peninsulei athonite este împărțit între cele 20 de mănăstiri istorice. Alături de acestea ființează o serie de schituri şi chilii care sunt sub ascultarea mănăstirii pe al cărei teren se află amplasate.

În ordinea lor ierarhică, cele 20 de mănăstiri istorice de la Athos sunt: Marea Lavră, Vatoped, Iviron, Hilandar, Dionisiu, Cutlumuş, Pantocrator, Xiropotamu, Zografu, Dochiariu, Caracalu, Filoteu, Simonos Petra, Sf. Pavel, Stavronikita, Xenofont, Grigoriu, Esfigmenu, Sf. Pantelimon, Costamonitu. Toate au fost înființate cu permisiunea împăraților bizantini şi confirmate de către Patriarhii Constantinopolului. Acesta e motivul pentru care numărul lor a rămas fix şi nu poate fi schimbat.

Românii au aici două schituri, Prodromu şi Lacu: primul sub ascultarea Marii Lavre, iar cel de-al doilea ținând de Mănăstirea Sf. Pavel.

Statul athonit este condus de delegați ai celor 20 de mănăstiri istorice. O dată pe an, ei se adună pentru a alege *Epistasia*: 4 călugări, dintre care unul este *protos*-ul (cel dintâi). Pe perioada mandatului, fiecare primeşte câte un sfert din marele sigiliu athonit cu care se ratifică toate deciziile. Acest sistem de organizare îndreptăţeşte definirea Athosului ca „republică monahală”.

Viața athonită

Cuvântul „monah” vine de la grecescul *monos*, „singur”. Călugării sunt singuri cu Dumnezeu. Ei nu au

nimic al lor, bunurile aparţinând comunităţii. Toate mănăstirile din Sfântul Munte sunt cu viaţă de obşte.

Aproape toate slujbele au loc în liniştea nopţii. Astfel, spre seară, după vecernie, urmează masa, apoi slujba pavecerniţei. Pe la ora 2 dimineaţa, începe utrenia, cu ceasurile şi Sf. Liturghie. În fiecare zi, după Sf. Liturghie urmează masa, apoi fiecare se îndreaptă spre ascultarea sa, în timp ce vizitatorii pornesc spre altă mănăstire. Monahul nu se roagă numai dimineaţa şi seara, sau numai de şapte ori în zi, ci, după cuvântul Sf. Apostol Pavel, *neîncetat*: „Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă".

Încă de la începuturi, femeilor nu le-a fost permis accesul în Sfântul Munte. Explicaţia este simplă: dacă un om a ales celibatul, îi este mai uşor să nu întâlnească femei. Dar în Athos nu numai femeile sunt excluse, dar şi animalele de parte femeiască (cu excepţia pisicilor). În tradiţia ortodoxă, călugării se ocupă în primul rând cu grădinăritul. În Sfântul Munte nu se mănâncă deloc carne, ci numai peşte şi fructe de mare.

Ospitalitatea a fost dintotdeauna o caracteristică a vieţii monahale. Oaspetele trebuie primit precum Hristos Însuşi. Primirea oaspeţilor nu este o tulburare, ci un privilegiu. Unul dintre cele mai de preţ lucruri ale Athosului îl reprezintă însă liniştea. Dacă doriţi să vă bucuraţi cu adevărat de cele câteva zile petrecute în Sfântul Munte, respectaţi întru totul regulile de vieţuire şi programul mănăstirilor unde sunteţi găzduiţi, inclusiv prin participarea la toate Sfintele Slujbe.

Mănăstirile primesc cu bucurie pelerinii. Confraţii monahi şi pelerinii autentici au puţine restricţii. Turiştii sunt însă minuţios verificaţi. Totuşi, oricine doreşte să viziteze Sfântul Munte o poate face în baza unui permis special, numit *diamonitirion*, care îi dă drept de şedere gratuită pentru 4 zile*.

Silviu-Andrei Vlădăreanu

* Acest text – ca şi micul îndrumar de pe pagina următoare – este reprodus din numărul pe luna august 2003 al revistei bucureştene *Lumea credinţei*, pp. 41-43.

PENTRU CEI CE DORESC SĂ VIZITEZE SFÂNTUL MUNTE ATHOS

Permisul de intrare se obţine de pe o zi pe alta, în baza paşaportului şi a unei cereri depuse personal la Biroul Executiv al Sfântului Munte Athos (*Holy Executive of the Holy Mount Athos*) situat în Salonic, B-dul Egnatia 109. Programul biroului este de luni până vineri între orele 9.00-13.30, iar sâmbăta între orele 10.00-12.00. Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 02310-252575 sau 252578.

Având în vedere fluxul mare de turişti, mai ales în perioada verii, este bine ca, înainte de a vă planifica o excursie în Sf. Munte, să aveţi o confirmare telefonică a rezervării dumneavoastră. Rezervarea o puteţi face prin fax, la numărul 02310-222424, precizând perioada dorită (max. 4 zile), numele şi prenumele, seria paşaportului, ocupaţia şi apartenenţa religioasă.

Permisul de intrare se ridică a doua zi din portul Ouranopolis (locul de îmbarcare spre Sf. Munte), în schimbul unei taxe de 18 euro (elevii şi studenţii plătesc numai 8 euro). Cei de alte confesiuni decât cea ortodoxă achită 35 euro. Vaporul zilnic, la ora 9.45.

Filmatul este cu desăvârşire interzis. Se pot face fotografii, însă numai în exterior, iar părinţilor – numai cu acordul lor. În Sf. Munte nu se consumă carne. Nu se cuvine să mâncaţi în afara meselor rânduite. Este de la sine înţeles că se cere o ţinută vestimentară decentă şi, ca o consecinţă, plaja sau înotul sunt strict interzise.

